

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kohti parempia nuorten vapaa-ajan palveluita

Kehittämissuunnitelma Kiteen kaupungille

Sanna Neuvonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

03 / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sanna Neuvonen	Sivumäärä 36 ja 10 liitesivua
Työn nimi Kohti parempia nuorten vapaa-ajan palveluita. Kehittämissuunnitelma Kiteen kaupungille	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kari Keuru	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kiteen kaupunki/Sanna Oikarinen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia kehittämissuunnitelma Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimelle, joka toimi työn tilaajana. Kehittämissuunnitelma perustuu suurimmilta osin kiteeläisille yläkoululaisille tehdyn kyselyn vastauksiin. Tilaaja halusi saada selville nuorten tyytyväisyyttä olemassa oleviin vapaa-aikapalveluihin sekä mitä kehitettävää niissä on.</p> <p>Tällaista kehittämissuunnitelmaa nuorten vapaa-ajanviettomahdollisuuksista ei ole tehty lähivuosina, joten se on tärkeä erityisesti Kiteen kaupungin vapaa-aikapalveluiden kehittämisen kannalta. Kitee ja Kesälahti yhdistyivät vuonna 2013 ja tämä vaikutti myös vapaa-aikatoimeen muun muassa työntekijöiden toiminta-alueen laajetessa. Suunnitelma on tärkeä kehittäessä vapaa-aikatoimea ja sen palveluita uuden kunnan alueella.</p> <p>Kysely toteutettiin Kiteellä sijaitsevien Kesälahden ja Arppen koulun oppilaille. Siihen vastasi suurin osa koulujen oppilaista ja vastausprosentti molemmissa kouluissa nousi yli 82 prosenttiin, joten kyselyn vastaukset kattavat lähes koko ikäluokan. Kyselyn tulokset ohjasivat kehittämissuunnitelman tekemistä eli nuorille tarjottiin mahdollisuus vaikuttaa asioihin.</p> <p>Kehittämissuunnitelmassa on konkreettisia ehdotuksia, joten työtä pystytään hyödyntämään vapaa-aikatoimessa hyvin. Suunnitelma sisältää uusia ideoita ja toimintamalleja, joita voidaan soveltaa myös muiden kuntien vapaa-aikatoimissa. Suunnitelmasta on hyötyä Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimen lisäksi myös muille kunnallisen alan toimijoille.</p>	
Asiasanat vapaa-aika, harrastukset, nuoret, kehittämissuunnitelma, Kiteen kaupunki	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The Degree Programme of Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Sanna Neuvonen	Number of Pages 36 and 10 attachment pages
Title Towards the better youth leisure time services. The development plan for the City of Kitee	
Supervisor(s) Kari Keuru	
Subscriber and/or Mentor City of Kitee/Sanna Oikarinen	
Abstract <p>The aim of the thesis was to make a development plan for the City of Kitee who was an orderer of the work. The development plan is based on the answers of the secondary pupils in the City of Kitee. The purpose of this thesis was to figure out the opinion of youth about the current leisure time services and how they should be developed.</p> <p>This kind of development plan about leisure time services in the City of Kitee has not been made lately. It is important for the City of Kitee to develop the leisure time services so this plan is significant for the orderer. The City of Kitee and the Municipality of Kesälahti merged into one in 2013 and it is important to develop the services in the area of the whole new city.</p> <p>A target group for the survey was the secondary pupils in the City of Kitee. The data was collected in Arppe secondary school and Kesälahti secondary school. The response rate was over 82 % so it is possible to extrapolate these responses to this age group in general. The pupils had a good chance to have an influence because the development plan is based on their responses.</p> <p>The development plan contains concrete suggestions which can be used while planning new activities and developing current services. The development plan can be used also in other cities.</p>	
Keywords leisure time, hobbies, youth, development plan, City of Kitee	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ	6
3 TIETOPERUSTA	8
3.1 Nuorten vapaa-ajan toiminta ja sen esteet	8
3.2 Nuorten tilat	11
3.3 Kuntaliitosten vaikutukset	13
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
4.1 Tutkimusongelma	15
4.2 Kohdejoukko ja tutkimusmenetelmät	16
4.3 Tutkimusaineiston kerääminen	18
4.4 Tutkimusaineiston analyysi ja luotettavuus	19
5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA	21
5.1 Nuorisotilat	22
5.2 Tapahtumat	24
5.3 Kulttuuripalvelut	26
5.4 Harrastusmahdollisuudet ja harrastamisen esteet	27
5.5 Tiedottaminen	29
5.6 Yhteistoiminta	30
6 POHDINTA	31
7 LOPUKSI	33
LÄHTEET	35
LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Laadin opinnäytetyönäni kehittämissuunnitelman Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimelle. Työssäni selvitän kiteeläisten yläkoululaisten tyytyväisyyttä olemassa oleviin vapaa-aikapalveluihin sekä sitä, millaista kehitettävää vapaa-aikapalveluissa on. Työni on toiminnallinen ja tuotoksena on kehittämissuunnitelma tilaajan käyttöön. Kehittämissuunnitelman pohjana ovat kiteeläisten yläkoululaisten vastaukset helmikuussa 2014 toteutettuun kyselyyn, joka toimi taustaselvityksenä työlle. Idea opinnäytetyöhön syntyi, kun otin yhteyttä Kiteen kaupungin nuoriso-ohjaaja Sanna Oikariseen ja kysyin onko vapaa-aikatoimella tarvetta opinnäytetyölle. Opinnäytetyöksi sopivia aiheita oli useampia. Lopulta aiheeksi valikoitui selvitys kiteeläisten nuorten tyytyväisyydestä vapaa-aikapalveluihin sekä siitä johdettava kehittämissuunnitelma.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton strategia 2030 -maakuntasuunnitelman mukaan peruspalvelut tulee turvata. Tämä toteutuu muun muassa kehittämällä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä sekä tiivistämällä kuntien yhteistyötä. Strategisissa linjauksissa halutaan myös edistää nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja viihtyvyyttä sekä luoda luoda edellytykset laadukkaille kulttuuri-, liikunta- ja harrastusmahdollisuuksille. (Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2010, 27.) Opinnäytetyöni on tämän strategian mukainen ja kehittämissuunnitelma mahdollistaa strategian toteuttamista Kiteen kaupungissa.

Kitee ja Kesälahti yhdistyivät vuoden 2013 alussa (Kiteen kaupunki 2014b). Kuntaliitoksen jälkeen on tehty aiemmin yksi kysely, jossa asukkaat pystyivät antamaan palautetta uudesta Kiteestä ja sen palveluista (Oikarinen 2013). Kyselyn vastausprosentti ei kuitenkaan noussut korkeaksi ja nuorten vastaajien määrä jäi noin 4 prosenttiin, joten kyselyllä ei saatu kattavaa otosta nuorten mielipiteistä. Nuorille on tehty myös omat kyselyt sekä Kiteellä että Kesälähdellä (Oikarinen 2013), mutta ne käsittelevät lähinnä nuorisotoimea ja sen palveluita eli vastaukset eivät ole hyödyttäneet koko vapaa-aikatoimea.

Kiteellä on monia erilaisia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja tyytyväisyyttä niihin on tutkittu jonkin verran jo aiemmin, mutta kuten yllä on todettu, viimeisimmät kyselyt

eivät ole palvelleet koko vapaa-aikatoimea. Opinnäytetyön tilaaja haluaakin saada selville, mihin palveluihin nuoret ovat tyytyväisiä ja mistä löytyy kehittämistä. Kyselyn avulla halutaan selvittää myös nuorten mielipiteitä kuntaliitoksen vaikutuksesta alueen palveluihin. Lisäksi tarkoitus on tutkia muun muassa sitä, mitkä ovat toimivimmat kanavat tiedotukseen.

Kehittämissuunnitelmassa keskitytään nuorten vapaa-ajanviettomahdollisuuksien parantamiseen. Suunnitelma sisältää ehdotuksia siitä, mitä Kiteen kaupunki voisi mahdollisuuksien mukaan toteuttaa palveluiden kehittämiseksi. Ehdotukset on tehty suurimmaksi osin nuorten kyselyyn antamien vastausten pohjalta. Suunnitelman tarkoituksena on antaa vapaa-aikatoimelle sekä mahdollisesti myös Kiteen kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle konkreettisia parannusehdotuksia toimintaan. Konkreettisuus on tärkeää, jotta asiat voisivat kehittyä ja tapahtua. Suunnitelma on ajankohtainen, sillä tällaista suunnitelmaa ei ole tehty Kiteen vapaa-aikapalveluille lähiaikoina. Lisäksi kuntaliitoksen myötä palveluiden kehittäminen koko uuden kunnan alueella on tärkeää.

2 TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ

”Vahvoista juurista ja kiehtovista tarinoista on kasvanut nykyaikainen, sopivan kokoinen kaupunki. Tarjolla innostavia koulutusmahdollisuuksia kaikenikäisille sekä monipuolisia vaihtoehtoja vireään ja vauhdikkaaseen vapaa-ajanviettoon. Arki sujuu, sillä palvelut ovat lähellä. Kirkkaat järvet, hienot hiekkarannat ja antelias auringonpaiste tekevät arjestakin juhlaa - vuoden jokaisena päivänä!” (Kiteen kaupunki 2014c.)

Kiteen kaupunki sijaitsee Pohjois-Karjalassa. Se on alueen eteläisin kunta sekä Keski-Karjalan talousalueen (Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi) keskus. Aukkaita Kiteellä on noin 11 300. Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tekemän tilaston mukaan vuoden 2012 lopussa 10–14-vuotiaita Kiteellä oli 580 ja 15–19-vuotiaita 622 (Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2013). Kesälahden kunta liittyi Kiteen kaupunkiin vuoden 2013 alussa. Kiteen liikenteellinen sijainti on erinomainen ja yhteydet Venäjälle hyvät. Lähin naa-

purikaupunki on maanteitse 67 km:n päässä sijaitseva Joensuu. (Kiteen kaupunki 2014b.)

Vapaa-aikatoimen alaisuuteen kuuluvat kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi. Kiteellä on hyvät mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen. Liikuntatoimi vastaa kaupungin hallinnassa olevien liikuntapaikkojen kunnossapidosta sekä luo edellytyksiä kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi liikunnan avulla. Painopiste on lapsissa ja nuorissa mutta myös työikäisten terveysliikunta sekä erityisryhmät huomioidaan. Liikuntatoimi tekee myös yhteistyötä paikallisten liikunta- ja urheiluseurojen kanssa. (Kiteen kaupunki 2014f.)

Yhteistyö kaupungin ja järjestöjen välillä näkyy niin kulttuuri-, liikunta- kuin nuorisotoimessakin. Ne myöntävät kohdeavustuksia kiteeläisille ja keski-karjalaisille järjestöille, joiden toiminta tapahtuu Kiteellä. Kulttuuritoimen avustuksilla edistetään, kehitetään ja monipuolistetaan kulttuuritarjontaa, taide-elämää, kotiseututyötä sekä kulttuurityön vapaata kansalaistoimintaa. Liikuntatoimi tukee urheiluseurojen ja – järjestöjen toimintaa, liikuntatoimintaa harjoittavia lasten ja nuorten järjestöjä sekä erityisryhmiä. Nuorisotoimen avustuksilla tuetaan nuorten järjestämää tai alle 29-vuotiaille järjestettyä sosiaalisesti vahvistavaa toimintaa. (Kiteen kaupunki 2014h.)

Vaihtoehtona kohdeavustukselle on myös kumppanisopimus. Tällöin kaupunki ja kolmannen sektorin toimija tekevät virallistettua, sopimusperäistä yhteistyötä. Kumppanuuden avulla kuntalaisille tuotetaan palveluita, parannetaan heidän hyvinvointiaan ja viihtyvyyttään sekä kehitetään kaupungin elinvoimaisuutta. Kumppanuus on palvelun tuottamistapa kunnan oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden rinnalla. Se on tavoitteellista ja hyödyntää molempia osapuolia. (Kiteen kaupunki 2014h.) Esimerkiksi Kiteen kaupungin nuorisotoimella on tällä hetkellä 6 kumppanisopimusta ja niillä mahdollistetaan noin 200 lapsen ja nuoren kerhotoiminta (Oikarinen 2014).

”Kiteen nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kokonaisvaltaista kasvua tasapainoisiksi, itsenäisiksi ja aktiivisiksi kansalaisiksi sekä edistää nuorten sosiaalista vahvistamista” (Kiteen kaupunki 2014d). Nuorisolain 7 §:n mukaan nuorisotyö ja – politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin ja nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat,

nuorisoyhdistykset sekä muut nuorisotyötä tekevät järjestöt. Näitä palveluita voidaan tuottaa myös alueellisesti kuntien yhteistyönä. (Nuorisolaki 72/2006.)

3 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön tietoperustassa esittelen niitä käsitteitä, jotka liittyvät oman työni aihepiiriin. Käyn läpi mitä tarkoitetaan vapaa-ajalla sekä miten nuoret kokevan sen riittävyyden. Käsittelen myös mahdollisia toiminnan esteitä ja tarkastelen tätä paikallisesta näkökulmasta. Nuorten tilakysymys on ollut esillä myös Kiteellä, jossa nuorten käytävissä olevat tilat ovat hyvinkin rajalliset. Viimeisenä esillä on kuntaliitoksen vaikutus nuoriin. Tämä asia on ajankohtainen Kiteellä, koska kuntaliitos on melko tuore sen tapahduttua vuoden 2013 alussa.

3.1 Nuorten vapaa-ajan toiminta ja sen esteet

Mirja Määttä ja Tarja Tolonen toteavat teoksessaan *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*, että vapaa-ajan arvostus on nousussa kaikissa ikäryhmissä. Vapaa-ajalla ihmiset haluavat viettää aikaa perheen, ystävien ja harrastusten parissa. Nuorille vapaa-aika merkitsee muun muassa vapautta, itse valittua tekemistä ja seuraa sekä omaa aikaa. Vapaa-aika voidaan nähdä irrottautumisena kiireestä ja pakosta, mutta toisaalta nuorille vapaa-ajasta voi tulla suorittamisen ja näytön paikka. Vapaa-ajalla nuoret myös luovat perheen ulkopuolisia ihmissuhteita, kokeilevat erilaisia identiteettejä ja toimintamuotoja sekä hankkivat itsenäisessä elämässä tarvittavia taitoja. (Määttä & Tolonen 2011, 5-6.)

Nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan suurin osa (78 %) lapsista ja nuorista kokee, että heillä on sopivasti vapaa-aikaa. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan vapaa-aika on tärkeää nuorille. Vapaa-ajan määrä voi kuitenkin saada monia erilaisia tulkintoja eri yhteyksissä. Tutkimuksen mukaan nuorilla, joilla on vähiten harrastuksia, on myös vähiten vapaa-aikaa. Tämä selittyy sillä, että harrastukset kuuluvat monien mielestä vapaa-aikaan eikä niiden suurikaan määrä kerro vapaa-ajan niukkuudesta.

Harvoin kavereitaan tapaavat nuoret taas pitävät vapaa-aikaansa riittämättömänä eli vaikuttaa siltä, että ajanpuute rajoittaa monien sosiaalista elämää. (Myllyniemi & Berg 2013, 37–38.)

Nuorten vapaa-ajan viettämistä heidän haluamallaan tavalla voivat vaikeuttaa erilaiset toiminnan esteet. Ne eroavat toisistaan riippuen paitsi toiminnan luonteesta, mutta myös sosiokulttuurisesta ja fyysisestä ympäristöstä. Esteet voivat olla luonteeltaan muun muassa käytännöllisiä, rakenteellisia tai paikkakunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin liittyviä. Ulkoisten esteiden lisäksi osallistumista rajoittavia tekijöitä voivat olla myös vaikeammin hahmotettavat sisäiset esteet, kuten uskalluksen tai motivaation puute. (Gretschel, Laine, Siivonen, Peltola & Myllyniemi 2011, 110.) Alla käyn läpi tarkemmin joitain mahdollisia toiminnan esteitä.

Tilojen puute tai niiden käyttämisen rajaaminen voi rajoittaa nuorten toimimista vapaa-ajalla. Nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan 10–14-vuotiaat tapaavat kavereitaan yhteisissä harrastuksissa, nuorisotaloilla ja kirjastoissa, kun taas 15–19-vuotiaille tavallisinta on tavata kavereitaan kaupungilla, ostos- ja kauppakeskuksissa sekä huoltoasemilla (Myllyniemi & Berg 2013, 32). Vuoden 2009 nuorisobarometrin mukaan niukka enemmistö kokee asuinalueensa harrastustilojen määrän riittäväksi ja reilu kolmannes on päinvastaista mieltä (Myllyniemi 2009, 74). Suurin puute ei välttämättä siis ole harrastustilojen puute, vaan pikemminkin mahdollisuus vapaamuotoiseen tekemiseen ja olemiseen. Harrastusmahdollisuuksia kunnista löytyy yleensä melko paljon, mutta harrastustiloja nuorten omaehtoisille ryhmille on vaikea löytää. Esille on nostettu muun muassa muidenkin koulutilojen kuin liikuntasalien käyttö kouluajan ulkopuolella. (Gretschel ym. 2011, 111–112.)

Kiteellä on tällä hetkellä vain yksi kaupungin alaisuudessa oleva nuorisotalo ja sen sijainti Kesälahdella palvelee vain pientä osaa kiteeläisnuorista. Kiteen keskusta-alueelta tällainen kaupungin alaisuudessa toimiva nuorisotalo puuttuu. Tätä käsitellen vielä tarkemmin luvussa 3.2, jossa pohdin nuorten tilankäyttöä.

Maantieteellinen etäisyys toiminnan esteenä nousee esiin erityisesti Itä-Suomessa ja varsinkin Pohjois-Karjalassa, missä välimatkat ovat pitkiä. Etäisyydet harrastuksiin tai harrastusmahdollisuuksien puuttuminen kotipaikkakunnalta voivat estää harrastuksiin

osallistumista. Kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus voi olla myös toiminnan esteenä. Aaltonen (2009) toteaa lyhyiden etäisyyksien ja hyvien kulkuyhteyksien auttavan, mutta ne eivät kuitenkaan automaattisesti kuljeta nuoria kodin ulkopuolisiin vapaa-ajantoimintoihin. (Gretschel ym. 2011, 113–114.)

Maantieteellinen etäisyys on nähtävissä myös Kiteellä, missä välimatkat syrjäkyliltä keskustaan olivat melko pitkiä jo ennen kuntaliitosta. Lisäksi alueella ei ole julkista liikennettä lähes ollenkaan koulukuljetuksien ohella, ja tämä voi vaikuttaa nuorten harrastamiseen, jos kotona ei ole ketään viemässä harrastuksiin. Julkisen liikenteen puute nousi esiin myös uudesta Kiteestä ja sen palveluista tehdyssä kyselyssä, jossa toivottiin parempia yhteyksiä erityisesti Kitee-Kesälahti-välille (Oikarinen 2013).

Kuntaliitoksen myötä suurin osa harrastusmahdollisuuksista sijaitsee kahdessa kuntakeskuksessa, joiden välinen etäisyys on noin 40 km. Osa harrastusmahdollisuuksista on luonnollisesti tarjolla vain Kiteen keskusta-alueella, esimerkiksi uimahallin ja jäähallin sijaitessa ainostaan siellä. Vaikka Kiteellä onkin monipuoliset mahdollisuudet harrastamiseen, joidenkin lajien harrastaminen voi loppua viimeistään siinä vaiheessa, kun ikäluokasta ei löydy tarpeeksi lajista kiinnostuneita ja joukkuetta ei näin ollen saada muodostettua. Tällöin vaihtoehtona on jatkaa harrastamista jossain kauempana, mikä taas lisää välimatkoja entisestään.

Kuntien palvelut ja nuorten tarpeet eivät aina välttämättä kohtaa. Monessa kunnassa nuoria on kiinnostanut kuntaliitoksen vaikutus kunnallisiin palveluihin. Tätä tarkastelemme enemmän luvussa 3.3. Nuorilla on usein kiinnostusta uuden kokeilemiseen, ja urheiluseurat voisivatkin olla uuden toiminnan mahdollistajia. Uudempien lajien harrastamiseen tarvitaan kuitenkin tukea, varsinkin jos ne rikkovat perinteisen tilankäytön tukea. Näitä lajeja ovat muun muassa softaaminen ja parkour. Jotta palvelut saataisiin vastaamaan nuorten tarpeita, olisi nuorten pystyttävä osallistumaan heitä koskevien palveluiden ja tilojen suunnitteluun. Harrastustilojen käyttöä voi rajoittaa myös niiden epäkäytännöllisyys tai valvonnan puute. Lisäksi kunnissa joudutaan miettimään sitä, mitkä kaikki palvelut kuuluvat kunnan alaisuuteen ja mitkä esimerkiksi urheiluseuroille. (Gretschel ym. 2011, 118–122.)

Kiteellä nuorten vaikuttamiskanavana toimii nuorisovaltuusto, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus Kiteen kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunnassa, ympäristölautakunnassa, teknisessä lautakunnassa sekä perusturvalautakunnassa. Tarkoituksena on tuoda nuorten ääni mukaan kunnalliseen päätöksentekoon ja ottaa kantaa nuorille tärkeisiin asioihin muun muassa aloitteiden ja lausuntojen kautta. Nuorisovaltuusto on myös mukana aktiivisesti eri tapahtumissa sekä järjestää niitä itse. (Kiteen kaupunki 2014g.)

Aloittamisen ja mukaan pääsemisen vaikeus on noussut esiin kyselytutkimuksissa, sillä nuorissa on ollut suuri joukko niitä, joita ”ei ole pyydetty”. Nuoret tulevat toimintaan usein mukaan ystävyysverkoston kautta. Osallistumisen kautta tutustuu uusiin samanhenkisiin ihmisiin ja verkostot laajenevat. Nuorten toiveissa on, että kunnassa tarjottaisiin harrasteryhmiä, jotka sopisivat nuorille ja aloittelijoille. Monella nuorella voi olla vaikeaa aloittaa uutta harrastusta, koska ryhmissä on usein vanhempia ihmisiä tai harrastuksen jo pikkulapsena aloittaneita. Myös harrastusmahdollisuuksista tiedottamista tulisi parantaa. Tämä sysätään usein urheiluseurojen vastuulle, kuten myös toiminnan toteuttaminen. (Gretschel ym. 2011, 122–124.) Nuorisolain 7 §:n mukaan nuorten harrastusmahdollisuudet kuuluvat kuitenkin kunnan toimialaan (Nuorisolaki 72/2006).

3.2 Nuorten tilat

Ihmiset ovat kautta aikojen rajanneet omaa tilaa. Alun perin yhtä tilaa saatettiin käyttää moneen eri tarkoitukseen, ja vasta myöhemmin tilat alkoivat eriytyä tiettyä toimintaa tai käyttäjäryhmiä varten. Suomalaisessa tilankäytössä ja rakentamisessa nuorisotilat ovat suhteellisen uusi ilmiö. Nykyisin tilatoiminnasta on tullut nuorisotyön keskeisin menetelmä. Vuosien saatossa tilatoiminta on muuttunut kerhotoiminnasta enemmän avointen ovien toimintaan. Alussa kerhotoiminnasta vastasivat lähinnä paikalliset järjestöt ja seurakunta. Usein kerhotoiminnan järjestämisen kannalla ovat aikuiset, kun taas nuoret toivovat usein, että tilalla voisi olla vapaasti ja esimerkiksi oleskella kavereiden kanssa. (Kylmäkoski 2006, 8-9.)

Kiteellä tilanne tilatoiminnan suhteen on tällä hetkellä melko haastava. Ainoa kunnallinen nuorisotalo sijaitsee Kesälahdella. Nuorisotalo on turvallinen kohtaamispaikka ja se tarjoaa monipuolista ohjattua vapaa-ajan toimintaa lapsille ja nuorille. Siellä järjestetään nuorten iltoja kolmena iltana viikossa, ja iltapäiväkerho toimii kahdesti viikoon. Nuorisotalolla on myös bänditila, jossa on mahdollista käydä soittamassa. (Kiteen kaupunki 2014a.) Kiteen keskusta-alueella ainoa nuorisotalo on evenkeliisluterilaisen seurakunnan ylläpitämä Romolan nuorisokahvila, joka on avoinna yläkoululaisille nuorille kahtena iltana viikossa sekä kerran viikossa vanhemmille alakoululaisille (Kiteen seurakunta 2014).

Haastavaksi tilanteen Kiteellä tekee se, että harvalla kiteeläisnuorella on mahdollisuus käyttää Kesälahden nuorisotaloa, sen etäisyyden ollessa Kiteen keskustasta noin 40 km. Julkinen liikenne koulupäivien jälkeen on lähes olematonta, joten Kiteellä asuvien nuorten kulkeminen Kesälahdelle ja myös päinvastoin on käytännössä itse järjestettyjen kyytien varassa. Romolan nuorisokahvilan käyttöön voi joillain nuorilla vaikuttaa se, että se on seurakunnan ylläpitämä. Lisäksi se on auki nuorille vain kahtena iltana viikossa.

Tilanteeseen on toivottavasti tulossa muutos, sillä Kiteen kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi kokouksessaan nuorisovaltuuston aloitteen nuorisotilan saamiseksi Kiteen keskusta-alueelle. Aloitteessa esitetään, että ”Kiteen kaupunki ottaa nuorisotalon suunnittelun osaksi uuden Arppen koulun rakennussuunnitelmaa”. Lautakunta päätti yksimielisesti, että nuorten tilantarve huomioidaan koulutilojen käyttöä suunniteltaessa. (Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta § 96 2013.)

Nuorten vapaa-aika on monin tavoin aikuisten raamittamaa. Pitämällä tiloja suljettuna tiettyyn aikaan ja sulkemalla nuorilta pääsy tiettyihin tiloihin kontrolloidaan aikaa ja tilaa. Nuorten tiloja rakentavat niin kaupalliset, julkiset kuin kolmannen sektorinkin toimijat ja nämä vaikuttavat toinen toisiinsa. Järjestävä taho, esimerkiksi kunta, seurakunta tai aatteellisesti sitoutunut järjestö, vaikuttaa siihen, minkälaiseksi nuorisotyöllinen tilankäyttö rakentuu. Nuorisotyö mielletään perinteisesti vapaa-aikaan kuuluvaksi, mutta viime aikoina tätä lähtökohtaa on muuttanut esimerkiksi koulunuorisotyö. Näin nuorisotyö on ulottanut toimintansa vapaa-ajasta kohti tiukemmin kontrolloitua koulu-aikaa. (Kiilakoski, Kivijärvi, Gretscher, Laine & Merikivi 2011, 63–66.)

”Nuorisotyöllä ja perusopetuksella on hyvin samanlaiset päämäärät. Molempien tehtävänä on tarjota elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja elämäntaitoja sekä edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta.” (Kiteen kaupunki 2014e.)

Myös Kiteellä koulunuorisotyö on löytänyt paikkansa kouluissa. Siellä koulunuorisotyö onkin yksi nuorisotoimen painopisteistä. Nuorisotyöntekijän on helpompi tutustua nuoriin, sillä kaikki käyvät koulua. Hän toimii linkkinä nuorten ja muiden aikuisten välillä sekä täydentää koulussa toimivien opettajien ja muiden ammattilaisten kasvatus- ja ohjaustehtävää. Koulunuorisotyötä tehdään Kiteen molemmissa yläkouluissa sekä lukiolla. (Kiteen kaupunki 2014e.)

3.3 Kuntaliitosten vaikutukset

Kuluva vuosikymmen on ollut kuntaliitosten aikaa. Kuntien yhdistyminen ja palvelurakenteen kehittäminen avaavat mahdollisuuksia palveluiden kehittämiseen. Tässä on kyse erilaisten organisaatioiden yhdistämisestä sekä uusien verkostojen ja toimintatapojen luomisesta. Koska organisaatioiden kulttuurit eroavat toisistaan, ei niitä voi siirtää sellaisenaan yhteistyöverkostoon. Tyypillisesti verkostojen toiminnassa yhdistyvät kaikkien toimijoiden kulttuurit. Yhteistyötä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon oikeudenmukainen ja järkevä työnjako. Kuntaliitosten onnistumiseen vaikuttavat myös kunnan koko ja kuntakeskusten sijainti toisiinsa nähden. Jos kuntakeskusten välinen etäisyys on suuri, lähiliikuntapaikkojen merkitys korostuu. (Jokinen & Piispainen 2008, 68–70.)

Kuntaliitosten myötä kuntien nuorisotoimista tulee yhteisöjä, joissa on erilaisia alueita ja toimintakulttuureita. Kuntaliitosten vaikutusta kunnalliseen nuorisotyöhön on kuitenkin vaikea arvioida tässä vaiheessa, ja tutkimustietoakin on saatavilla vasta vähän. Ensituntuma on, että kuntaliitoksiin suhtaudutaan nihkeästi niin nuorisotyön kentällä kuin yleisestikin. Kuntaliitoksissa on havaittavissa kuitenkin myös myönteisiä puolia. Ne tulevat esiin erityisesti niissä liitoksissa, joissa kuntien nuorisotyöntekijät on perehdytetty uuteen tilanteeseen ennen liitosta ja sen jälkeen. Onnistuneissa liitoksissa toimintoja on voinut tulla lisää ja nuorisotyön asema on saattanut vakiintua.

Negatiivisissa kokemuksissa kuntaliitos on ajanut alas erityisesti maaseutumaisen nuorisotyön asemaa sekä aiheuttanut valtataisteluja nuorisotyön ja nuorisotyöntekijöiden asemasta. (Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 25.)

Kiteellä kuntaliitos aiheutti jonkin verran muutoksia kaupungin vapaa-aikatoimessa. Kesälahden kunnan vapaa-aikasihteeri jäi eläkkeelle juuri ennen kuntaliitosta ja muista toimialoista poiketen työntekijää ei siirtynyt kuntaliitoksen mukana vapaa-aikatoimessa. Näin ollen ns. hiljaisen tiedon siirtyminen Kesälahden vapaa-aikatoimen asioista jäi vajaaksi. Kuntaliitoksen myötä kyseinen virka muutettiin vapaa-aikapääällikön viraksi ja siihen valittiin Tapio Niskanen Kiteen liikuntatoimesta. Niskanen toimii myös vapaa-aikatoimen henkilöstön esimiehenä. Samalla muutettiin nuoriso-ohjaajan virka kokoaikaiseksi. (Oikarinen 2014.)

Työntekijöiden toimenkuva on kuntaliitoksen jälkeen muuttunut siten, että toimintalue on luonnollisesti laajentunut. Nuoriso-ohjaaja, kulttuuriohjaaja, liikuntasihteeri ja vapaa-aikapääällikkö työskentelevät koko uuden kunnan alueella, kun ennen he toimivat vain Kiteellä. Nuoriso-ohjaajan työnkuvan olennaisin lisäys on Kesälahden nuorisotalotoiminnasta vastaaminen sekä Kesälahden nuorisotoimessa aloittaneen oppisopimusopiskelijan ohjaaminen. Kesälahden ja Kiteen alueen palveluja on yhtenäistetty ja myös Kesälahdella on käynnistetty koulunuorisotyö Kiteen tapaan. Nuorisotalon toimintoja on kehitetty, mikä on näkynyt lisääntyneenä kävijämääränä. Lisäksi tapahtumien suunnittelussa on otettava nykyisin huomioon molempien kuntakeskusten nuoret. (Oikarinen 2014.)

Kuntaliitosten myötä nuorten lähiympäristöt sekä heidän etäisyytensä palveluista ja harrastuksista muuttuvat. Kuntaliitosten vaikutuksista nuoriin löytyy jonkin verran tietoa. Seutukaupunkien nuorten mielestä vaikutukset näkyvät pidentyneinä matkoina, kevyen liikenteen väylien huonona kuntona sekä nuorten varoihin nähden liian hintavina bussivuoroina. Jos lähikoulu lopetetaan, pidentyy välimatka kouluun ja odotusai-ka lisääntyy. Tämä vaikuttaa myös harrastusmahdollisuuksiin. Niiden keskittyessä keskustaan on kauempana asuvilla nuorilla heikommat mahdollisuudet hakeutua palveluiden piiriin. ”Nuorten huomioimisen kuntauudistuksissa tulisikin lähteä kartoittamalla niitä erityisiä tarpeita, jotka nuoria erottavat muista ikäryhmistä.” (Kiilakoski 2012.)

Lapsiasianeuvottelukunta on tehnyt kannanoton kuntauudistuksesta. Se edellyttää, että kuntauudistuksen vaikutuksia lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin sekä arkeen ennakoidaan niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti. Nämä ryhmät on otettava mukaan uudistuvien palveluiden suunnitteluun. Paikalliset palvelutarpeet eivät katoa kuntaliitoksen jälkeen. Lapselle ja nuorelle oma asuinalue on lähin ja tärkein kehitysyhteisö. Myös perheen tuen tulee löytyä kodin ja koulun läheltä. Arjen tärkeitä lähipalveluita ovat muun muassa varhaiskasvatus, perusopetus, terveydenhuoltopalvelut, liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä kirjasto. Nämä lähtökohdat on muistettava suunniteltaessa uudistusta. Palveluiden kehittämisessä tulisi huomioida myös nettipalveluiden täydentävä rooli ja tulisi selvittää, millaisiin tarpeisiin nämä sopisivat. (Lapsiasiavaltuutettu 2011.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Aluksi suunnitelmana oli tehdä laajempi tutkimus kiteeläisten nuorten vapaa-ajanviettomahdollisuuksista ja niiden kehittämisestä. Tulokset oli tarkoitus analysoida ja niiden pohjalta miettiä kehittämissuunnitelmia. Tutkimuksen luonne vaihtui enemmän taustaselvitykseksi opinnäytetyön muututtua toiminnalliseksi, joten en analysoi tutkimustuloksia niin perusteellisesti. Keskityn enemmän kehittämistyöhön, ja tutkimuksen tulokset nousevat osittain esiin kehittämissuunnitelmaa läpikäytäessä. Taustaselvitys oli tarpeellinen, jotta saatiin nuorten mielipiteitä esiin kehittämissuunnitelmaa varten. Vaikka tutkimus vaihtui taustaselvitykseksi, käytän työssäni termiä tutkimus. Kehittämissuunnitelman käyn läpi seuraavassa luvussa.

4.1 Tutkimusongelma

Mietin tutkimusongelmaa yhdessä tilaajan kanssa. Työtä lähdettiin suunnittelemaan tutkimuskysymysten pohjalta. Kysymykset kehittyivät opinnäytetyöprosessin edetessä, ja ne määrittivät myös kyselylomakkeen tekoa. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kiteeläisnuorten tyytyväisyyttä vapaa-aikapalveluihin sekä sitä, millaista kehit-

tävää palveluissa on. Tutkimuksen tuli palvella koko Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimea ja sen takia siinä käsiteltiin niin liikunta-, kulttuuri- kuin nuorisotoimenkin tarjoamia palveluita. Tutkimukseni tein Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimelle, jotta sen työntekijät saisivat tietoa palveluidensa nykytilasta sekä nuorten tyytyväisyydestä niihin.

Omaa tutkimustani ohjaavat seuraavat kysymykset:

1. Ovatko kiteeläiset nuoret tyytyväisiä olemassa oleviin palveluihin?
2. Mitä palveluissa tulisi kehittää ja miten tämä tulisi tehdä?
3. Onko kuntaliitos vaikuttanut nuorten palveluihin ja niiden käyttämiseen?

4.2 Kohdejoukko ja tutkimusmenetelmät

Kerätessä aineistoa itse on päätettävä tutkimusongelman perusteella kohderyhmä ja tilanteeseen parhaiten soveltuva tiedonkeruumenetelmä (Heikkilä 2001, 18). Kohdejoukoksi valittiin kiteeläiset yläkoululaiset ja tiedonkeruumenetelmäksi Webropol-kysely. Yläkoululaiset valittiin kohdejoukoksi, koska yläkoulut ovat sekä Kiteen että Kesälahden puolella toisin kuin lukio ja ammattikoulu. Näin saatiin otettua myös kuntaliitosnäkökulma huomioon. Lukiolaisten valintaa yläkoululaisten lisäksi mietittiin, mutta tähän ei päädytty, koska muuten kohdejoukko olisi ollut liian iso opinnäytetyön työmäärään nähden. Alakoululaiset olisivat ehkä olleet liian nuoria vastaamaan kyselyyn, sillä osa kysymyksistä oli suunnattu vanhemmille nuorille. Kohdejoukkoon kuuluvia on Kesälahdella 88 ja Kiteellä 295.

Kvantitatiiviseen tutkimukseen tarvittavia tietoja voi hankkia erilaisista tilastoista, rekistereistä tai tietokannoista. Ne ovat kuitenkin harvoin sellaisessa muodossa, että niitä voitaisiin käyttää suoraan, joten oman aineiston kerääminen on varsin tavallista. (Heikkilä 2001, 18.) Oman aineiston keräämiseen päädyin, koska kyseisestä aiheesta tehdyt tutkimukset eivät ole vastanneet suoraan tutkimuskysymyksiin tai nuorten vastaajien osuus aiemmissa tutkimuksissa (Oikarinen 2013) on ollut huomattavan pieni.

Tutkimuksessani on sekä kvantitatiivisiä että kvalitatiivisia piirteitä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä ja se edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta, kun taas kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston keruu tapahtuu vähemmän strukturoidusti ja aineisto on usein tekstimuotoista (Heikkilä 2001, 16–17). Tällaiseen molempia menetelmiä sisältävään tutkimukseen päädyin, koska halusin tavoittaa mahdollisimman suuren joukon kiteeläisnuoria, mutta halusin saada myös mielipiteitä toiminnan kehittämisen pohjalle. Kiteeläisnuorilla tarkoitan tässä yhteydessä sekä Kiteellä että Kesälahdella asuvia, mutta tutkimustuloksissa sekä kehittämissuunnitelmassa erittelen kiteeläiset ja kesälahtelaiset, koska heidän tilanteensa sekä vastauksensa eroavat jonkin verran toisistaan esimerkiksi paikkakunnalla olevien nuorisotalojen ja harrastusmahdollisuuksien vuoksi.

Tiedonkeruumenetelmäksi valitsin Webropol-kyselyn, sillä paperisten kyselylomakkeiden käsittely olisi vienyt paljon enemmän aikaa. Kysely pystytään toteuttamaan sähköisesti, joten minun ei tarvinnut olla paikan päällä sen toteuttamisen aikana. Webropol-kyselyn vahvuutena on myös se, että sen kautta tulosten vieminen tekstinkäsittelyohjelmaan tai vastaavaan analysointia varten onnistuu hyvin. Lisäksi kyselyn vastauksia analysoitaessa pystyin tarkastelemaan tiettyjen vastaajaryhmien, esimerkiksi kiteeläisten ja kesälahtelaisten, vastauksia erikseen.

Kyselylomaketta tein melko itsenäisesti, mutta sain apua ja kommentteja myös tilaajalta sekä ohjaavalta opettajalta. Tilaajalta useampi vapaa-aikatoimen työntekijä antoi omat kommenttinsa kyselylomakkeesta ja sen sisällöstä. Näiden kommenttien perusteella viimeistelin kyselylomakkeen lopulliseen muotoonsa. Kyselylomake (LIITE 1) jaettiin erilaisiin osioihin aihealueiden mukaan. Taustatiedoissa selvitettiin muun muassa asuinpaikkaa ja koulumatkan pituutta. Varsinaiset kysymykset jaettiin eri aihealueiden mukaan pienemmiksi kokonaisuuksiksi. Liikuntapaikkojen osalta kysyttiin, mitä kaikkia liikuntapaikkoja nuoret vapaa-ajallaan käyttävät. Nuorisotoimi halusi tietoa muun muassa nuorisotaloista ja tapahtumista. Kulttuuripalveluissa kysyttiin eri palveluiden käyttöastetta sekä sitä, millaisia kulttuuripalveluita nuoret haluavat. Kyselyssä selvitettiin myös mahdollisia harrastamisen esteitä sekä tiedotuksen kanavia. Lopuksi kysyttiin mielipidettä yhteistoiminnasta ja sen tarpeesta kesälahtelaisten ja kiteeläisten välille.

Kyselylomake sisälsi erilaisia kysymystyypppejä. Näitä olivat suljetut kysymykset, sekamuotoiset kysymykset sekä avoimet kysymykset. Lisäksi yksi kysymys oli asteikkomuodossa. Suljetuilla kysymyksillä halutaan yksinkertaistaa vastausten käsittelyä sekä torjua tiettyjä virheitä. Kaikki vastaajat eivät ole kielellisesti lahjakkaita ja näin ollen valmiiden vaihtoehtojen antaminen voi helpottaa vastaamista. Sekamuotoisissa kysymyksissä osa vaihtoehdoista on annettu valmiiksi ja osa on avoimia. Tällaisia kysymyksiä käytetään, kun ei olla varmoja siitä, onko kaikki vaihtoehdot keksitty kysymyksiä laadittaessa. Avoimia kysymyksiä kannattaa käyttää silloin, kun vaihtoehtoja ei tunneta tarkkaan etukäteen. (Heikkilä 2001, 49–52.)

Suurin osa kysymyksistä oli sekamuotoisia tai avoimia, sillä en ollut varma, osaisinko miettiä kaikki vaihtoehdot valmiiksi. Osaan vastausvaihtoehdoista liitin myös lisäkysymyksen ”Millaisia?”, sillä tilaajaa ei hyödytä tieto siitä, että nuoret esimerkiksi haluavat lisää keikkoja tai retkiä. Tilaajalle hyödyllisempää tietoa sen sijaan on se, keitä keikoille haluttaisiin esiintymään tai minne retkiä haluttaisiin tehdä. Osa kysymyksistä tuli suoraan tilaajalta ja niiden muotoiluun en puuttunut, koska ne olivat mielestäni toimivia sellaisenaan.

4.3 Tutkimusaineiston kerääminen

Mietimme yhdessä tilaajan kanssa, miten saisimme tavoitettua mahdollisimman ison joukon kiteeläisnuoria. Päädyimme siihen, että yrittäisin toteuttaa kyselyä yläkoulussa, sillä se olisi helpoin tapa tavoittaa kohdejoukkoon kuuluvat nuoret. Olin yhteydessä molempiin kouluihin sähköpostitse sekä välillä myös puhelimen välityksellä ja sain suostumuksen tutkimuksen tekoon. Ennen tutkimusaineiston keräämistä tein tutkimusluvan (LIITE 2), joka jaettiin molempien koulujen oppilaille. Kyselyjen toteuttaminen suoritettiin kouluissa opettajien johdolla, sillä en omien töiden takia päässyt henkilökohtaisesti paikalle. Kyselyt suoritettiin oppituntien aikana mahdollisimman suuren vastausprosentin saamiseksi.

Kyselyyn vastasivat lähes kaikki Kesälahden koulun ja Kiteen Arppen koulun oppilaat. Kyselyyn vastasi Kesälahdelta 78 ja Kiteeltä 243 henkilöä. Kesälähtelaisten vastausprosentti oli 89 ja kiteeläisten vastausprosentti 82. Vastausprosentti on mielestä-

ni hyvä molemmissa kouluissa, sillä tällaisissa kyselyissä on harvoin mahdollista saada täyttä vastausprosenttia muun muassa poissaolojen takia.

4.4 Tutkimusaineiston analyysi ja luotettavuus

Analysoin kyselyn vastauksia jonkin verran, että sain pohjan kehittämissuunnitelmalle. Kyselyn vastauksia käsittelen kehittämissuunnitelman yhteydessä. Kyselyn vastauksia analysoidessani huomasin, että avointen kysymysten kohdalla nousi esille se, mitä Heikkilä toteaa eli niiden laatiminen on helppoa, mutta vastaukset ovat työläitä käsitellä. Lisäksi ne houkuttelevat vastaamatta jättämiseen, mutta toisaalta niiden avulla saadaan sellaisia vastauksia, joita ei etukäteen ole osattu miettiä. (Heikkilä 2001, 49.)

Analysoinnissa käytin apuna luokittelua sekä koodausta. Luokittelu on yksinkertaisin aineiston jäsentämisen muoto. Siinä määritetään aineistosta nousevia luokkia tai lasketaan niiden esiintymistä. Asioita voidaan luokittelun lisäksi ryhmitellä esimerkiksi iän tai sukupuolen mukaan. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2014.) Koodauksella tarkoitetaan aineistoon tehtyjä jäsenteleviä merkintöjä ja luokitteluja. Merkitsemällä koodein tekstikohdat, joissa puhutaan samoista asioista, helpotetaan aineiston käsittelyä. Koodauksen voi tehdä esimerkiksi tekemällä alleviivauksia värikynin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Analysointia varten vein vastaukset Webropolista sekä Excel-taulukkoon että Word-tiedostoon analysoinnin helpottamiseksi. Luokittelin vastaukset kahteen eri luokkaan. Analysoin erikseen Kesälahden koulun ja Arppen koulun oppilaiden vastaukset. Tämän tein siksi, koska koulut sijaitsevat eri kuntakeskuksissa ja tämä saattaa vaikuttaa oppilaiden kokemuksiin esimerkiksi palveluiden tarpeesta tai saatavuudesta. Koodauksen tein käyttämällä kysymyksissä erivärisiä yliviivauksyiniä, jotta hahmotin, minkälaiset aihepiirit nousivat eniten esille. Kysymykset ja vastauksista esille nousseet aihekokonaisuudet määrittivät kehittämissuunnitelman rungon.

Suurin osa vastauksista oli asiallisia ja niitä oli mietitty, mutta mukaan mahtui myös sellaisia vastauksia, joilla ei ollut mitään arvoa kehittämisen kannalta. En kuitenkaan

hylännyt yhdenkään vastaajan kaikkia vastauksia, sillä käsittelin vastauksia kysymys kerrallaan. Jätin vain jokaisesta kysymyksestä nämä epäasialliset vastaukset huomioidimatta, koska en analysoinut vastauksia perusteellisesti. Avoimiin kysymyksiin oli myös välillä jätetty vastaamatta tai ei ollut osattu vastata. Tämä näkyi selkeästi muutamassa kysymyksessä.

Internetin kautta tehtävät kyselyt soveltuvat sellaisille joukoille, joissa jokaisella on mahdollisuus Internetin käyttöön. Tutkimuksen onnistuminen riippuu teknisestä toteutuksesta. Huomioon otettavia asioita ovat tiedonvälitys tutkimuksesta kaikille tutkittaville, otokseen kuulumattomien vastaamisen estäminen sekä se, että sama henkilö ei vastaa useaa kertaa. (Heikkilä 2001, 18–19.)

Uskon, että nykyisin kaikilla yläkoululaisilla on valmiudet vastata Internetissä toteutettavaan kyselyyn, joten sen ei pitäisi olla este, varsinkaan kun kyselyn toteuttamiseen ei vaadita omaa konetta tai internetyhteyttä. Oppilaiden vanhemmille lähteneessä tutkimusluvassa kerrottiin tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta, mutta varsinainen tiedonvälitys tutkimuksesta jäi koulujen opettajien vastuulle. Näin ollen en pystynyt varmistamaan sitä, millaisen perehdytyksen kyselystä ja sen tarkoituksesta oppilaat saivat. Otokseen kuulumattomien vastaamista pyrittiin estämään sillä, että tutkimus tehtiin kouluissa. Kyselyn linkki oli julkinen, mutta sitä ei levitetty koulujen ulkopuolella. Vastausprosenttien perusteella uskon, että linkki on pysynyt kouluissa eivätkä otokseen kuulumattomat ole vastanneet siihen.

Reliabiliteetti tarkoittaa tulosten tarkkuutta. Tutkimuksen tulosten ei tule olla sattumanvaraisia, vaan luotettava tutkimus voidaan toistaa samoin tuloksin. Tuloksia ei tule yleistää niiden pätevyysalueen ulkopuolelle. Tutkimuksen tulokset eivät välttämättä päde toisena aikana tai toisessa yhteiskunnassa, koska yhteiskunta on monimuotoinen ja vaihteleva. Luotettavien tulosten saamiseksi otoksen tulee edustaa koko perusjoukkoa. (Heikkilä 2001, 30.)

Tämä tutkimus voidaan toistaa myös tulevaisuudessa, mutta tulokset voivat olla hyvinkin erilaiset, koska yläkoulua käyvät ainakin osittain eri oppilaat eri vuosina. Lisäksi yhteiskunta muuttuu jatkuvasti, mikä vaikuttaa myös tuloksiin. Tämän tutkimuksen otos edustaa hyvin perusjoukkoa, sillä kyselyyn vastasi yli 82 prosenttia Kiteen ylä-

koulujen oppilaista. Vastausprosenttia tarkasteltaessa on hyvä ottaa huomioon odotettavissa oleva poistuma, sillä vain harvoin vastausprosentti on 100 (Heikkilä 2001, 43).

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Kehittämistoiminnan tutkimuksellisuutta on korostettu viime aikoina ja siitä on yleistynyt termi tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Siinä hyödynnetään tutkimusta lähtökohdan ollessa kuitenkin kehittämistoiminnassa. Hyödynnettävä ja tuotettava tieto palvelee kehittämistyön tavoitteita. Tiedolla on monta tarkoitusta, ensinnäkin sitä tarvitaan olemassa olevasta ja jo toteutuvasta työstä eli siitä, mitä mahdollisesti kehitetään. Lisäksi tietoa tarvitaan toteutuvan työn toimivuudesta ja muuttamistarpeista. Kehittämistoiminnassa voidaan itse tuottaa kehittämisen sisältöä, sujumista sekä vaikutuksia koskevaa tietoa, jonka perusteella arvioidaan kehittämistoiminnan tuloksellisuus ja merkityksellisyys sekä päätetään jatkotoimista. (Nieminen 2012, 42–43.)

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton Strategia 2030 -maakuntasuunnitelmassa yksi kehittämisteemoista on ”Nuoret tulevaisuuden tekijöinä”. Alueen vetovoimaisuuden ja myönteisen kehityksen perusedellytyksiä ovat nuorten toimeentulo, hyvinvointi ja yleinen viihtyvyys. Nuoret ja nuoret aikuiset tulisi nähdä omana kohderyhmänä kehittämistyössä. Tavoitteena on nuorisoystävällinen maakunta, jonka kehittämisessä nuoret ovat aktiivisesti mukana. Nuoria kannustetaan yhteisten asioiden hoitamiseen ja nuorten tarpeet sekä toiveet otetaan huomioon päätöksenteossa. (Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2010.)

Kehittämissuunnitelmani pohjautuu kiteeläisille yläkoululaisille toteutettuun tutkimukseen. Tutkimus toimi tausta-aineistona kehittämissuunnitelmalle. Tutkimuksen toteuttamista on avattu tarkemmin edellisessä luvussa. Tämä kehittämissuunnitelma on suunniteltu Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimen käyttöön. Kehittämissuunnitelma on jaettu eri osa-alueisiin. Jokaisen alueen alla käsitellään nykytilannetta ja kyselyssä esiin nousseita asioita sekä pohditaan mahdollisia kehittämisehdotuksia. Kehittämis-

ehdotukset pohjautuvat suurilta osin kiteeläisten nuorten vastauksiin helmikuussa 2014 toteutettuun kyselyyn, mutta olen lisännyt mukaan myös joitain omia ehdotuksia, joille olen kokenut olevan tarvetta. Kehittämisehdotuksia on rajattu sen verran, että niitä olisi järkevää lähteä toteuttamaan eli aivan kaikkia kehittämisehdotuksia suunnitelmaan en voinut laittaa.

Liitteenä on yksinkertaistettu kehittämissuunnitelma, jossa listataan ehdotetut toimenpiteet eri osa-alueilla (LIITE 3). Lisäksi kyselyn vastaukset tullaan toimittamaan Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimen edustajille, jolloin heillä on mahdollisuus tehdä tarkempi analyysi vastauksista.

5.1 Nuorisotilat

Kiteellä on tällä hetkellä kaksi nuorisotaloa. Kaupungin alaisuudessa oleva nuorisotalo sijaitsee Kesälahdella (Kiteen kaupunki 2014a). Kiteen keskusta-alueella sijaitseva nuorisotalo Romola on Kiteen seurakunnan (Kiteen seurakunta 2014). Kyselyyn vastanneista Arppen koulun oppilaista vajaa 50 % käy Romolan nuorisotalolla ja 1 % Kesälahden nuorisotalolla. Sekä Arppen että Kesälahden koulun oppilaista yli puolet vastaajista ei käy nuorisotaloilla. Kesälahden nuorisotalolla käy noin 40 % ja Kiteellä 1 % Kesälahden koulun oppilaista.

Vastauksista on nähtävillä, että noin puolet nuorista ei käy nuorisotalolla. Mielenkiintoinen jatkokysymys tälle olisi ollut, että mitkä ovat niitä syitä, miksi nuorisotaloilla käydään tai ei käydä. Ne nuoret, jotka käyvät nuorisotaloilla, käyttävät selkeästi enemmän oman kuntakeskuksen alueella sijaitsevaa nuorisotaloa. Tähän vaikuttavat omat kaverit sekä kytymahdollisuudet.

Kiteen keskusta-alueen uuden nuorisotilan järjestämisen kokee tarpeelliseksi 36 % Arppen koululaisista, mutta 21 %:n mielestä tarvetta uudelle tilalle ei ole. Reilu 40 % ei osaa sanoa mielipidettään asiaan. Kesälahtelaiset eivät osaa sanoa, olisiko Kiteellä tarvetta uudelle nuorisotalolle tai vaihtoehtoisesti ovat sitä mieltä, että talolle ei ole tarvetta. Heistä vain 1 %:n mielestä uusi nuorisotalo olisi tarpeellinen.

Kiteellä asuvien nuorten vastausten perusteella nuorisotalon ihanteellisin sijainti olisi usean vastaajan mielestä joko Kiteen keskustassa tai koulun lähellä. Tätä mieltä on noin 40 %. Nuorisotalon tulisi olla iso ja tilava. Siellä tulisi olla pöytiä sekä istumatilaa. Osa nuorista haluaisi enemmän aktiviteettejä, kun taas osa arvostaa mahdollisuutta vapaaseen oleskeluun. Joillekin vastaajille Romolan nuorisokahvila vastaa käsitystä hyvästä nuorisotalosta. Romolassa arvostetaan muun muassa sijaintia ja ilmaista välipalaa. Nuorisokahvila nousi esiin osassa vastauksia. Nuorisotalon kohderyhmästä tuli erilaisia vastauksia. Osa haluaisi, että se olisi avoin kaikille ja osa haluaisi rajata kohderyhmää esimerkiksi vain yläkoululaisille. Halukkuutta oli myös tyttöjen omille illoille.

Kesälahden koulun oppilaat haluaisivat nuorisotalon Kesälahden keskustaan tai sen lähelle. Osan vastaajien mielestä nykyinen sijainti sekä itse talo ovat hyviä. Osan mielestä taas nykyinen talo kaipaisi kunnostusta. Kuten Kiteellä, myös Kesälahdella nuorten mielestä hyvän nuorisotalon tulisi olla iso ja tilava. Siellä tulisi olla erilaisia aktiviteettejä sekä nykyaikainen varustus muun muassa tietotekniikan osalta.

Nuorisotalon tulisi olla usein auki, sillä Kiteellä ei ole Romolan lisäksi juurikaan paikkoja, missä nuoret voisivat kokoontua. Romolan aukiolo nuorille kaksi kertaa viikossa koetaan liian vähäiseksi. Lisäksi toiveena olisi myös viikonloppuisin auki oleva nuorisotalo. Kesälahdella nousi myös parissa vastauksessa esille toive viikonlopun aukiolosta.

Ehdotetaan, että uuden nuorisotilan (Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta § 96 2013) suunnittelussa otetaan huomioon nuorten mielipide. Tätä varten perustetaan oma nuorten työryhmä, jolla on mahdollisuus antaa ideoita ja vaikuttaa nuorisotilan suunnitteluun sekä sisustukseen että toimintojen osalta. Jos resurssit eivät mahdollista oman työryhmän perustamista, ehdotetaan, että nuorisovaltuustolla yhdessä nuorisohjaajan kanssa on mahdollisuus vaikuttaa uuden nuorisotilan suunnitteluun ja muut nuoret voivat kertoa heille omia toiveitaan. Lisäksi kyselyn vastaukset otetaan huomioon uutta nuorisotilaa suunniteltaessa.

Mikäli uusi nuorisotila Kiteen keskusta-alueelle saadaan toimintaan, ehdotetaan, että kaupungin nuorisohjaaja tekee yhteistyötä Kiteen seurakunnan edustajien kanssa

aukioloaikoja mietittäessä. Mikäli uutta tilaa ei ole mahdollista pitää auki joka päivä, molempien tilojen (uusi nuorisotila ja Romolan nuorisokahvila) aukioloajat voitaisiin suunnitella niin, että ne olisivat auki eri päivinä. Näin mahdollistetaan se, että nuorille olisi joku paikka vapaa-ajanviettoon mahdollisimman monena päivänä. Selvitetään myös mahdollisuus viikonlopun aukioloon. Tämä voisi olla esimerkiksi kerran tai kahdesti kuussa tapahtuva toiminto, mikäli resurssit eivät riitä enempään.

Ehdotetaan, että koulutetaan myös vapaaehtoisia aikuisia toimimaan nuorisotiloilla valvojina, mikäli nuorisotoimen omat resurssit eivät riitä tilojen valvomiseen. Tässä voitaisiin tehdä yhteistyötä seurakunnan sekä paikallisten järjestöjen kanssa, jotta löydettäisiin toimijoita. Kartoitetaan lisäksi paikallisten järjestöjen halukkuutta järjestää nuorille suunnattua toimintaa kaupungin omistamissa tiloissa. Näin saadaan tilat hyötykäyttöön mahdollisimman hyvin suljettuna pitämisen sijaan.

Kesälahden nuorisotalon osalta selvitetään talon nykyinen kunto ja se, onko siellä kunnostamisen tarvetta. Kuten Kiteellä, myös Kesälahdella kartoitetaan paikallisten toimijoiden halukkuutta käyttää nuorisotaloa silloin, kun siellä ei ole avointen ovien toimintaa. Selvitetään mahdollisuus myös viikonlopun aukioloon, mahdollisesti eri viikonloppuina kuin Kiteellä.

5.2 Tapahtumat

Nuorisotoimi on järjestänyt jo aiemmin erilaisia tapahtumia, kuten discoja, lasketteluretkeä ja leffailtoja. Lisäksi on ollut musiikkitapahtumia, kuten nuorten bänditapahtumat ja JVG:n keikka. Osa näistä on järjestetty Kiteellä ennen kuntaliitoksen toteutumista. Kesälahdella on ollut ainakin KesälahtiCityMahattoman bänditapahtuma. Erityisesti discot ovat olleet nuorten suosiossa, sillä niihin on osallistunut yli puolet nuorisotoimen kyselyyn vastanneista Arppen koulun oppilaista. (Oikarinen 2013.)

Kyselyn perusteella nuoret toivovat järjestettävän eniten keikkoja, discoja ja leffailtoja. Erityisesti Kesälahden vastauksista esille nousivat myös liikuntatapahtumat. Näitä oli toivottu myös Kiteellä. Esiintymään halutaan suosittuja, tällä hetkellä esillä olevia suomalaisia artisteja. Leffailtoja toivotaan pidettävän elokuvateatterissa. Nuoret ha-

luavat nähdä uusia elokuvia. Näiden iltojen tulisi olla ilmaisia tai kohtuuhintaisia. Liikuntatapahtumista nuorten mieleen on jäänyt YourMove-tapahtuma, ja sen kaltaisia tapahtumia toivotaan lisää. Lisäksi haluttaisiin mahdollisuutta kokeilla uusia liikunta-
muotoja tai -lajeja. Retkistä eniten toivotaan lasketteluretkiä.

Ehdotetaan, että tapahtumia järjestetään myös jatkossa, koska edelliset tapahtumat ovat saaneet hyvin osallistujia. Mikäli tapahtumat ovat Kiteen keskustassa, ehdotetaan, että järjestetään yhteiskyyditys ilmaiseksi tai pientä omavastuuta vastaan Kesälahdella asuville. Huomioidaan yhteiskyydeissä myös syrjäkylillä asuvat nuoret. Tapahtumia tulisi järjestää mahdollisuuksien mukaan myös Kesälahdella sekä syrjäkylillä, eikä tehdä kaikkea vain Kiteen keskustassa. Lisäksi tapahtumien järjestämisessä tulisi huomioida monipuolisuus, jotta mahdollisimman monelle löytyisi mieluista tekemistä. Otetaan nuorten ehdotukset huomioon uusia tapahtumia järjestettäessä.

Hyödynnetään tapahtumissa paikallisuutta sekä paikallista osaamista. Tarjotaan esimerkiksi keikkamahdollisuuksia paikallisille bändeille sekä artisteille. Jos saadaan tunnetumpia artisteja tai bändejä esiintymään, annetaan paikallisille muusikoille mahdollisuus toimia lämmittelijöinä. Retkien ei tarvitse suuntautua aina paikkakunnan ulkopuolelle, vaan Kiteeltä ja Kesälahdeltakin löytyy varmasti mielenkiintoisia kohteita. Hyödynnetään myös luontoa ja maaseutua.

Paikallisten tapahtumien lisäksi voidaan miettiä retkiä kauemmaksi. Jos osallistujamäärät jäävät pieniksi eikä esimerkiksi retkien järjestäminen kauemmaksi ole taloudellisesti kannattavaa, tehdään yhteistyötä lähikuntien kanssa. Esimerkiksi Keski-Karjalan kuntien nuorisotoimet voisivat tehdä enemmän yhteistyötä retkien suunnittelussa ja järjestämisessä resurssien mukaan.

Jatketaan yhteistyötä naapurikuntien kanssa. Tällä hetkellä meneillään olevaa Keski-Karjalan nuorten mediakasvatushanketta (Oikarinen 2014) kannattaa hyödyntää esimerkiksi paikallisissa tapahtumissa. Markkinoidaan hanketta ja yritetään mahdollisuuksien mukaan saada nuoria mukaan erilaisiin tapahtumiin, jotta nuoret pääsevät toimimaan oikeassa ympäristössä.

5.3 Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluista nuoret käyvät selvästi eniten katsomassa elokuvia. Konserteissa ja teatteriesityksissä käydään seuraavaksi eniten. Vähiten nuoret käyttävät kuvataidekoulua sekä musiikkiopistoa. Tulokset ovat samankaltaiset sekä Kiteellä että Kesälahdella. Kulttuuripalveluille ei koeta olevan niin suurta tarvetta kuin muille vapaa-aikatoimen palveluille, sillä suurin osa vastaajista ei halua lisää näitä palveluita Kiteellä tai ei osaa sanoa, olisiko uusille palveluille tarvetta.

Kun kulttuuripalveluita halutaan, niin eniten toiveissa nousevat esille erilaiset konsertit ja keikat. Näiden tulisi olla ikärajoittomia tai nuorille sallittuja, esimerkiksi K-15. Elokuvia haluttaisiin enemmän Kiteelle, monipuolisempi valikoima ja enemmän ensi-iltaelokuvia. Yksittäisissä vastauksissa nousevat lisäksi esiin muun muassa isompi kirjasto, käsityökeskus ja valokuvauskurssi. Kesälahdelle toivotaan jonkinlaista kahvila. Toimintaa voisi laajentaa myös loma-ajoille, esimerkiksi kesälomalle. Teatteria halutaan paitsi käydä katsomassa, myös harrastaa sellaisessa ryhmässä, mihin aloittelijatkin olisivat tervetulleita. Bänditilan käyttömahdollisuuksia toivotaan muillekin kuin kansalaisopiston tai musiikkiopiston oppilaille.

Ehdotetaan, että nuorille markkinoidaan kulttuuripalveluita enemmän, sillä tällä hetkellä nuoret eivät ole kovinkaan aktiivisia kulttuuripalveluiden käyttäjiä elokuvissa käymistä lukuunottamatta. Kulttuuritapahtumia järjestettäessä otetaan huomioon nuoret kohderyhmänä. Pyritään järjestämään nuorille suunnattuja kursseja esimerkiksi valokuvauksesta ja käsitöistä. Näitä kursseja voitaisiin järjestää myös koulujen loma-aikoina. Mahdollisuuksien mukaan tätä voisi toteuttaa myös leiritoimintana.

Kulttuuritoimessa voitaisiin kehittää uusia välineitä, jotta saadaan nuoret aktiivisemmiksi kulttuuripalveluiden käyttäjiksi. Yksi vaihtoehto voisi olla kulttuuripassi. Tämän passin idea on jakaa se esimerkiksi kaikille yläkoululaisille, ja sitä käyttämällä on mahdollisuus päästä ilmaiseksi tai edullisempaan hintaan alueen museoihin ja kulttuuritapahtumiin, kuten konsertteihin ja kesäteattereihin. Kulttuuripassiin oikeutetut henkilöt voisivat myös saada alennusta esimerkiksi sellaisista kansalaisopiston kursseista, jotka liittyvät kulttuuriin.

Tehdään yhteistyötä alueen kulttuurijärjestöjen kanssa. Voitaisiin järjestetää järjestöjen ja kulttuuritoimen kesken keskustelutilaisuus, jossa tuodaan esille nuorten toiveet uusista kulttuuripalveluista. Markkinoidaan järjestöille paremmin mahdollisuutta avustuksiin ja kumppanisopimukseen. Avustukset ja sopimukset voisivat mahdollistaa uuden toiminnan kehittämisen nuorille.

5.4 Harrastusmahdollisuudet ja harrastamisen esteet

Monen nuoren mielestä Kiteellä ja Kesälahdella on hyvät harrastusmahdollisuudet, eivätkä he kaipaa lisää niitä. Paljon kuitenkin toivotaan lisää harrastusmahdollisuuksia. Vastauksissa eniten nousee esille kiinnostus harrastaa tanssia ammattitaitoisten ohjaajien opastuksella. Myös erilaiset palloilulajit, kuten salibandy, koripallo ja lentopallo, kiinnostavat nuoria. Osa palloilulajeista on mahdollisuus harrastaa paikkakunnalla, mutta nuorille ei saata löytyä oman ikäluokan joukkuetta. Lisäksi osa ei halua harrastaa liikuntaa kilpailumielessä vaan kaipaa mahdollisuutta rennompaan liikumiseen esimerkiksi liikuntakerhon merkeissä. Listalla olivat myös airsoft, ryhmäliikunnat, seinäkiipeily ja kuntonyrkkeily. Muitakin lajeja kaivattiin lisää, mutta edellä mainitut tulivat useimmin esille. Uusien lajien lisäksi toivottiin parannusta harrastusolosuhteisiin. Skeittirampit sekä Kiteellä että Kesälahdella kaipaisivat nuorten mukaan kunnostusta. Hutsin kuntosalille toivotaan uusia laitteita. Kiteellä osa toivoo koulun kuntosalin käyttömahdollisuutta myös vapaa-ajalla.

Suurin osa toiveista liittyy liikuntaan ja sen harrastamiseen, mutta esille nousi myös muitakin asioita. Kulttuurin puolelta toiveita olivat muun muassa teatteri, kuvataide, valokuvaus sekä musiikin harrastamismahdollisuus musiikkiopiston ulkopuolella. Koiraharrastus kiinnosti joitain vastaajia. Lisäksi toivottiin tietokoneilla harrastettavia verkkopelitapahtumia eli ”laneja”.

Arppen koululaisista noin puolet kokee, ettei heillä ole mitään esteitä harrastamiselle. Eniten harrastamista estää halutun harrastuksen puuttuminen paikkakunnalta sekä kyytiongelmät. Jonkin verran vastaajien harrastamista haittaa harrastamisen hinta tai se, että sopivaa harrastusta ei ole löytynyt. Kesälahtelaisten vastauksissa harrasta-

misen esteet ovat samat kuin Kiteellä, mutta eniten harrastamista haittaa harrastuksen puuttuminen paikkakunnalta. Tätä mieltä on 40 % vastaajista. 36 %:lla vastaajista kyytiongelmien esteenä harrastamiselle, ja samalla määrällä vastaajia ei ole harrastamisen esteitä.

Kiteen kaupungilla oli syksyllä liikuntakerho, joka toteutettiin yhteistyössä eri seurojen kanssa. Ehdotetaan, että liikuntakerhoa jatketaan myös tulevaisuudessa. Kysytään mukana olleiden seurojen halukkuutta jatkoon sekä pyritään löytämään myös uusia seuroja yhteistyöhön. Markkinoidaan liikuntakerhoa myös Kesälahdella tai mahdollisuuksien mukaan pyritään viemään liikuntakerho samanlaisella konseptilla myös Kesälahden puolelle.

Pyritään järjestämään erilaisia lajikokeiluita tai yksi isompi lajikokeilutapahtuma, joka toteutetaan yhdessä paikallisten seurojen ja järjestöjen kanssa. Näin alueen toimijat saavat markkinoitua toimintaansa sekä mahdollisesti onnistuvat hankkimaan uusia jäseniä. Illat tai tapahtuma voivat myös auttaa niitä nuoria, jotka eivät ole vielä löytäneet omaa harrastustaan. Tällöin pääsee kokeilemaan erilaisia lajeja ilman sitoutumista niihin. Jos isomman tapahtuman järjestäminen yksinään ei onnistu, niin esimerkiksi joidenkin isompien messujen yhteyteen voitaisiin mieltä omaa isompaa kokonaisuutta harrastamiselle tai teemana voisi olla vapaa-aika.

Ehdotetaan, että pyritään tekemään jatkossakin yhteistyötä paikallisten liikuntaseurojen kanssa. Kohdeavustuksia myönnetään ja kumppanisopimuksia tehdään jatkossakin, mutta niitä markkinoidaan vielä enemmän. Järjestetään myös alueen liikuntaseuroille yhteinen kumppanuusilta, jossa vapaa-aikatoimen edustajat kertovat kyselyssä esiin nousseita nuorten toiveita uusista liikunnan harrastamisen mahdollisuuksista. Saman tilaisuuden voi hyödyntää kertomalla myös mahdollisuuksista kohdeavustuksiin ja kumppanisopimuksiin.

Kehitetään olemassa olevia harrastusmahdollisuuksia sekä pidetään huolta nykyisistä harrastuspaikoista. Kartoitetaan nykyisten liikuntapaikkojen kunto ja selvitetään, mitä tulisi kunnostaa. Lisäksi selvitetään, olisiko uusille liikuntapaikoille tarvetta. Olisiko esimerkiksi mahdollisuutta rajata jotain metsäaluetta airsoft/paintball-käyttöön tai

pystyisikö jonnekin rakentamaan lähiliikuntapaikkoja, joissa olisi mahdollisuus esimerkiksi koripallon ja jalkapallon pelaamiseen.

Selvitetään Arppen koulun oppilaiden mahdollisuus kuntosalin käyttöön vapaa-ajalla ja se, mitä toimenpiteitä tämä vaatisi. Yhden vastauksen perusteella salia on aiemmin saanut käyttää, mutta nykyisin käyttö kouluajan ulkopuolella ei ole mahdollista. Mistä muutos on johtunut ja onko sille olemassa jotain perustelua? Jos käyttömahdollisuus onnistuu, mietitään miten käyttöä valvotaan ja tarvitaanko paikalle aikuisia valvojia.

Joitakin lajeja on ollut mahdollisuus harrastaa paikkakunnalla aiemmin, mutta osa toiminnasta on hiipunut vetäjien puuttuttua. Tähän ehdotetaan ohjaajakoulutuksen lisäämistä toisen asteen koulutuksen vapaasti valittaviin kursseihin tai opintoihin. Ollaan tarvittaessa yhteydessä alueen isompiin liikuntajärjestöihin, kuten Pohjois-Karjalan Liikunta ry:hyn, josta voidaan tarvittaessa pyytää apua koulutuksien järjestämiseen.

Esille nousi myös toive harrastusten sijoittumisesta heti koulun jälkeen tapahtuvaksi, jotta kyyditys harrastukseen ei muodostuisi ongelmaksi. Selvitetään oppilaiden mahdollisuus maksuttomaan kuljetukseen myös pois harrastuksesta, mikäli julkisen liikenteen käyttö on mahdollista myös kouluajan jälkeen. Tämä maksuttomuus koskisi esimerkiksi kaupungin tai koulun järjestämää kerhotoimintaa. Viedään harrastuksia myös syrjäkylille, niin myös ne, kenellä ei ole mahdollisuuksia harrastaa kyytiongelmien takia, pääsevät osallistumaan. Tässä kuitenkin tulee ensin kartoittaa halukkuus ja tarve syrjäkyläisten harrastustoiminnalle.

5.5 Tiedottaminen

Tietoa harrastuksista nuoret saavat selvästi eniten kavereiltaan. Lisäksi Facebook, koulun seinä/ilmoitustaulu ja paikallislehdet tavoittavat monet. Kaupungin nettisivut eivät tavoita niin monia kuin edellämainitut viestintäkanavat. Nuorisotyöntekijöiltä, seurakunnan työntekijöiltä, opettajilta ja muilta aikuisilta nuoret hakevat aktiivisemmin

tietoa enemmän Kesälahdella kuin Kiteellä. Muutamat vastaajat ovat sitä mieltä, etteivät löydä tarpeeksi tietoa.

Ehdotetaan, että kerätään alueen harrastusmahdollisuudet yhteen paikkaan, josta ne on helppo löytää. Harrastusmahdollisuuksista voisi tehdä oppaan, joka löytyisi kaupungin nettisivuilta. Siitä voitaisiin tehdä myös paperinen versio, joka jaettaisiin koulussa oppilaille. Jos vapaa-aikatoimen työntekijöiden resurssit eivät riitä oppaan työstämiseen, voisi tätä markkinoida esimerkiksi ammattikorkeakouluihin projektin tai oppinnäytetyön aiheeksi. Tarvittaessa opas voitaisiin kääntää myös venäjäksi, jotta saavutettaisiin paremmin maahanmuuttajataustaisista nuoria.

Jatketaan myös nykyisten tiedotuskanavien käyttöä, sillä ne ovat tavoittaneet nuoria melko hyvin. Varsinkin nykyaikana suurin osa nuorista on Facebookissa, joten sen käyttöä kannattaa jatkaa. Uusina tiedottamisen väylinä voisi miettiä muita sosiaalisen median palveluiden, kuten Twitterin tai Instagramin käyttöä. Näiden kautta voitaisiin mahdollisesti tavoittaa niitä nuoria, jotka eivät käytä Facebookia. Sosiaalisen median rinnalla kannattaa jatkaa tiedottamista myös perinteisin keinoin koulun seinällä/ilmoitustaululla sekä paikallislehdissä, sillä ne tavoittavat myös jonkin verran nuoria.

Hyödynnetään tiedottamisessa paremmin koulunuorisotyöntekijöitä. Koulunuorisotyötä tehdään Kiteellä nykyisin molemmissa yläkouluissa sekä lukiossa, joten tätä kautta on mahdollisuus tavoittaa suurin osa nuorista. Tämä mahdollistaa tiedottamisen laajalle kohdejoukolle. Tiedotetaan mahdollisuuksien mukaan yläkoulujen ja lukion lisäksi myös ammattiopistossa. Hyödynnetään tiedottamisessa myös Keski-Karjalan nuorten mediakasvatushanketta. Hankkeessa mukana olijat voivat tiedottaa esimerkiksi tapahtumista muun muassa radiossa, lehdissä ja sosiaalisessa mediassa.

5.6 Yhteistoiminta

Kyselyn perusteella kiteeläisten ja kesälahdelaisten yhteistoiminnalle ei ole kovin suurta innostusta. Reilusti yli puolet vastaajista on tätä mieltä. Kun yhteistoimintaa

haluttiin, suurimman suosion saivat tapahtumat ja retket. Erilaisiksi tapahtumiksi ehdotettiin keikkoja, discoja, airsoftpelejä sekä yhteisiä nuorten iltoja nuorisotaloilla. Retkillä haluttaisiin mennä laskettelemaan, keilaamaan, vaeltamaan tai jonnekin isompaan kaupunkiin. Muutamassa vastauksessa oli halukkuutta yhteiselle liikuntakerholle. Useimmat haluaisivat pelata salibandyä tai jotain muuta palloilulajia.

Kiteeläisistä vain muutama on hyödyntänyt Kesälahden harrastusmahdollisuuksia kuntaliitoksen jälkeen. Näitä ovat olleet muun muassa kuntosali, luistelukaukalo ja urheilukenttä. Kesälahden koulun oppilaat ovat hyödyntäneet harrastusmahdollisuuksia toisen kuntakeskuksen alueella Arppen koulun oppilaita enemmän. Vastajista noin neljäsosa on käyttänyt Kiteellä sijaitsevia harrastuspaikkoja. Osa näistä on sellaisia, joita vain löytyy vain Kiteeltä, kuten jäähalli ja uimahalli. Lisäksi osa on käynyt kuntosalilla, pelaamassa sählyä, soittamassa tai valokuvauskurssilla.

Tapahtumia järjestettäessä huomioidaan sekä Kesälahdella että Kiteellä asuvat nuoret esimerkiksi tiedotuksessa eli kohdennetaan markkinointi kaikille. Isompiin, toisessa kuntakeskuksessa järjestettäviin tapahtumiin pyritään järjestämään yhteiskuljetus edullisesti. Jos uusi nuorisotalo saadaan toimintaan, voidaan järjestää yhteisiä nuorten iltoja. Mikäli tilat sallivat, voisi yhteisiä iltoja järjestää myös Kesälahdella. Voittaisiin kehittää myös joitain tapahtumia koulujen välille. Näin oppilaat pääsisivät tutustumaan toisiinsa, ja jatkossa toisten kanssa toimiminen myös vapaa-ajalla olisi mahdollisesti helpompaa.

6 POHDINTA

Opinnäytetyönäni valmistui kehittämissuunnitelma Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimen käyttöön. Tällaista kehittämissuunnitelmaa nuorten vapaa-ajanviettomahdollisuuksista Kiteellä ei ole tehty lähivuosina, joten työ on tärkeä erityisesti Kiteen vapaa-aikapalveluiden kehittymisen kannalta. Taustaselvitys tehtiin kyselytutkimuksena yläkoululaisille, koska halusin tavoittaa mahdollisimman suuren osan kiteeläisistä nuorista. Vastajina oli yli 82 % oppilaista, joten kyselyn tulokset ovat yleistettävissä melko hyvin koko yläkoululaisten ikäluokkaan Kiteellä. Koska ke-

hittämissuunnitelma tehtiin suurimmaksi osin nuorten vastausten pohjalta, tarjottiin nuorille hyvä mahdollisuus vaikuttamiseen.

Opinnäytetyössäni hain vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Ovatko kiteeläiset nuoret tyytyväisiä olemassa oleviin palveluihin?
2. Mitä palveluissa tulisi kehittää ja miten tämä tulisi tehdä?
3. Onko kuntaliitos vaikuttanut nuorten palveluihin ja niiden käyttämiseen?

Mielestäni sain tehtyä sellaisen kehittämissuunnitelman, josta on hyötyä Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimelle. Koska opinnäytetyö muuttui toiminnalliseksi ja sitä myöten tutkimus jäi enemmän taustaselvityksen asemaan, en saanut niin hyvin vastauksia yllä esitettyihin kysymyksiin. Parhaiten onnistuin saamaan tietoa palveluiden kehittämistarpeista, mutta esimerkiksi vastaajien tyytyväisyys nykytilaan ei tullut esille kaikissa vastauksissa. Osassa vastauksia se tuli esille jollain tavalla. Kuntaliitoksen jälkeinen palveluiden hyödyntäminen toisen kuntakeskuksen alueella on varsinkin Kiteen Arppen koulun oppilailla hyvin vähäistä. Tämä oli odotettavissa, sillä suurin osa palveluista ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista on Kiteellä, joten usein ei koeta tarvetta lähteä Kesälahdelle. Tähän vaikuttaa myös kuntakeskusten etäisyys toisistaan, sillä monella nuorella kyyditys nousee ongelmaksi julkisen liikenteen puuttessa.

Jos tekisin tutkimuksen uudelleen, tekisin jotain hiukan toisin. Jälkikäteen katseltuna osa kysymyksistä oli muotoiltu huonosti ja osaa kysymyksistä olisi voinut täsmentää enemmän. Joissain kysymyksissä oli mainittu sekä Kitee että Kesälahti, kun taas osaan oli laitettu vain Kitee. Tämän huomasin erityisesti kesälahtelaisten vastauksista. Näissä vastauksissa nousi esille se, että palveluita halutaan saada Kiteen sijasta Kesälahdelle. Halukkuus tai mahdollisuus lähteä harrastusten perässä Kiteelle ei ole kovinkaan suuri. Lisäksi vastauksia analysoidessani huomasin, että osa kysymyksistä ei ollut olennaisia oman työni kannalta, joten ne olisi voinut jättää periaatteessa pois. Toisaalta kyselyn myöhempi hyödynnettävyys olisi saattanut kärsiä näiden kysymysten poisjättämisen myötä. Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisin voinut käyttää kyselyn lisäksi myös ryhmähaastatteluja tai ideapajaa, jolloin olisin saanut vielä paremmin kehittämisehdotuksia suoraan nuorilta.

Koska työn tilaajana toimii Kiteen kaupunki, on työ tehty erityisesti tilaajan tarpeita ajatellen sekä heidän toiveidensa mukaisesti, eikä se ole käytettävissä aivan sellaisenaan muualla. Lisäksi kehittämissuunnitelmat pohjautuvat paikallisten nuorten vastauksiin. Työstä on kuitenkin varmasti hyötyä myös muiden kuntien vapaa-aikatoimille, ja he voivat saada ideoita omaan toimintaansa. Työ tuottaa uusia ideoita ja toimintamalleja kuntien tarpeisiin. Näitä ideoita ja toimintamalleja soveltamalla kuntien vapaa-aikatoimilla on mahdollisuus kehittää palveluitaan. Tätä kautta työllä on siis merkitystä myös meidän ammattialallemme, esimerkiksi kunnallisella puolella työskenteleville Yhteisöpedagogeille.

Tilaajalta saadussa palauteessa nousi esille se, että Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimelle on hyötyä työn tekemisestä juuri tästä aiheesta. Heille on tärkeää saada selville nuorten ajatukset ja toiveet alueen harrastusmahdollisuuksista, ja kehittämissuunnitelma ohjaa vapaa-aikapalveluiden kehittämistä tulevaisuudessa. Myös kattavasta kyselystä on apua, vaikka kehittämissuunnitelmassa ei ollut kovin syvää analyysia vastauksista. Palautteen mukaan olin saanut hyvin eriteltyä kehittämissuunnitelmaan realistiset ehdotukset siitä, mitä asioita olisi hyvä parantaa. Moni kehittämissuunnitelma on jo käytössä, vaikkakin niitä pitäisi aktiivisemmin toteuttaa. (Oikarinen 2014.)

7 LOPUKSI

Opinnäytetyöprosessi oli mielenkiintoinen ja haastavakin. Aloitin työn tekemisen jo hyvissä ajoin syksyllä, jolloin sovittiin aiheesta ja alustavasta aikataulusta. En kuitenkaan päässyt aloittamaan työn tekemistä harjoittelun ja töiden takia suunnitelman mukaan, joten työn tekemisessä tuli kiire loppua kohden. Kyselyn toteuttaminen jäi myöhäiseen vaiheeseen, mutta koulut tekivät hyvin yhteistyötä ja mahdollistivat kyselyn teettämisen oppituntien aikana, mistä oli iso apu. Ilman yhteistyötä en olisi varmasti saanut tavoitettua läheskään niin suurta osaa yläkoululaisista. Iso apu oli myös Kiteen kaupungin nuoriso-ohjaaja Sanna Oikarisesta, joka toimi työelämäohjaajanani ja auttoi minua monissa opinnäytetyöhön liittyvissä kysymyksissä.

Aihe oli mielenkiintoinen, sillä olen itse kotoisin Kiteeltä ja myös käynyt siellä yläkouluun, joten minulla on omaa kokemusta alueen palveluista ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista. Aiheen valintaa ohjasi tilaajan tarpeen lisäksi myös oma kiinnostukseni, sillä olen opintojeni aikana tehnyt liikunta- ja terveystieteiden opintoja ja suorittanut harjoittelujani liikuntajärjestöissä. Tästä syystä sovimme tilaajan kanssa, että kehittämissuunnitelman sekä kyselyn painopiste on harrastusmahdollisuuksissa ja niiden kehittämisessä. Kulttuuripalvelut ja niiden kehittäminen oli haastavin osa-alue, sillä niistä minulla ei ole niin paljoa kokemusta. Tämä jäikin vähän vähemmälle tarkastelulle opinnäytetyössäni. Mielestäni kokonaisuudesta tuli kuitenkin toimiva ja tilaajaa hyödyttävä.

Opinnäytetyön tekeminen syvensi sekä menetelmällistä että teoreettista osaamistani. Kyselylomaketta tehdessäni aiheen rajaaminen oli hieman hankalaa, sillä kyselylomakkeesta olisi voinut tehdä paljon laajemman. Sain rajattua aiheen, mutta siitä huolimatta onnistuin tekemään kyselylomakkeen, jossa oli otettu huomioon kaikki vapaa-ajatoimen alaiset toimijat eli liikunta-, kulttuuri- ja nuorisotoimi. Teorinen osaamiseni erityisesti toiminnan esteistä ja kuntaliitoksen vaikutuksista syveni opinnäytetyötä tehdessäni.

Kyselyn vastausten tarkempi analysointi jäi tekemättä, koska halusin keskittyä enemmän kehittämistyöhön. Sekä tulosten tarkka analysointi että kehittämissuunnitelman tekeminen olisi ollut todella haastavaa jo aikataulutuksen onnistumisen suhteen. Kehittäminen on vahvasti läsnä Humakin opinnoissa, joten koin kehittämissuunnitelman tekemisen edistävän paremmin ammatillista osaamistani sen sijaan, että olisin tyytynyt vain kyselyn vastausten analysointiin. Kyselyn vastaukset ovat kuitenkin hyödynnettävissä myöhemminkin ja uskon, että Kiteen kaupungin vapaa-ajatoimi hyötyy kehittämissuunnitelman lisäksi myös kattavan kyselyn vastauksista.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna 2009. Ei mitään tekemistä missään. Nuorisotutkimuksen verkkokanava Kommentti. Viitattu 25.1.2014. <http://www.kommentti.fi/kolumnit/ei-mitaan-tekemista-missaan>
- Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Siivonen, Katriina & Peltola, Marja & Myllyniemi, Sami 2011. Toiminnan esteet. Teoksessa: Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112, 109-127.
- Heikkilä, Tarja 2001. Tilastollinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Jokinen, Leena & Piispanen, Tomi 2008. Verkostomaisuus toteutuu kunnissa eri tavoin. Teoksessa: Heidi Hölsömäki (toim.) Yhdessä liikkeelle – Yhdistykset ja kunnat liikunnan kumppaneina. Helsinki: Edita Publishing Oy, 55-73.
- Honkasalo, Veronika & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi Antti 2011. Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 114.
- Kajaanin ammattikorkeakoulu 2014. Luokittelu. Viitattu 19.2.2014. <http://193.167.122.14/Opari/ontTukiLaadullLuokittelu.aspx>
- Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Merikivi, Jani 2011. Nuorten tilat. Teoksessa: Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112, 57-91.
- Kiilakoski, Tomi 2012. Kuntaliitosten myötä lisääntyvät välimatkat eriarvoistavat nuorten elämää. Nuorisotutkimuksen verkkokanava Kommentti. Viitattu 31.1.2014. <http://www.kommentti.fi/viikon-v%C3%A4ite/kuntaliitosten-my%C3%B6t%C3%A4-lis%C3%A4ntyv%C3%A4t-v%C3%A4limatkat-eriarvoistavat-nuorten-el%C3%A4m%C3%A4>
- Kiteen kaupunki 2014a. Kesälahden nuorisotalo. Viitattu 24.1.2014. <http://www.kitee.fi/nuorisotilat>
- Kiteen kaupunki 2014b. Kitee pähkinänkuoressa. Viitattu 18.1.2014. <http://www.kitee.fi/kitee-pahkinankuoressa>
- Kiteen kaupunki 2014c. Kiteen kaupunki. Viitattu 20.1.2014. <http://www.kitee.fi/kiteen-kaupunki>
- Kiteen kaupunki 2014d. Kiteen nuorisotoimi. Viitattu 6.2.2014. <http://www.kitee.fi/nuoriso>
- Kiteen kaupunki 2014e. Koulunuorisotyö. Viitattu 29.1.2014. <http://www.kitee.fi/koulunuorisotyö>
- Kiteen kaupunki 2014f. Liikunta ja ulkoilu. Viitattu 6.2.2014. <http://www.kitee.fi/vapaa-ajan-alisuvu>
- Kiteen kaupunki 2014g. Nuorisovaltuusto. Viitattu 27.1.2014. <http://www.kitee.fi/nuorisovaltuusto>

Kiteen kaupunki 2014h. Vapaa-aikatoimen avustusperiaatteet. Viitattu 6.2.2014.
<http://www.kitee.fi/vapaa-aikatoimen-avustusperiaatteet>

Kiteen seurakunta 2014. Romolan nuorisokahvila. Viitattu 24.1.2014.
<http://www.kiteenseurakunta.fi/>

Kylmäkoski, Merja 2006. Näkökulmia nuorten tilankäyttöön. Teoksessa: Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.) Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 9, 2006.

Lapsiasiavaltuutettu 2011. Lapsiasianeuvottelukunnan kannanotto kuntauudistuksesta. Viitattu 6.2.2014. <http://www.lapsiasia.fi/nyt/aloitteet/aloite/-/view/1575277>

Myllyniemi, Sami 2009. Taidekohtia. Nuorisobarometri 2009. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisosiain neuvottelukunta.

Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto.

Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja 2011. Johdanto. Teoksessa: Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112, 5-11.

Nieminen, Juha 2012. Tiedonintressit nuorisotyön kehittämisessä. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 128, 36-51.

Nuorisolaki (72/2006).

Oikarinen, Sanna 2013. Vapaa-aikatoimen kyselyt. Email sanna.neuvonen@humak.edu 15.10.2013.

Oikarinen, Sanna 2014. Kyselyjen tulokset. Email sanna.neuvonen@humak.edu 28.2.2014.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2010. Pohjois-Karjalan strategia 2030 maakuntasuunnitelma. Julkaisu 127/210. Viitattu 19.2.2014. <http://www.pohjois-karjala.fi/dman/Document.phx?documentId=zp16610120334821&cmd=download>

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2013. Väestön ikärakenne (5-v.) kunnittain 31.12.2012. Viitattu 6.2.2014. <http://www.pohjois-karjala.fi/dman/Document.phx?documentId=ky08413103637505&cmd=download>

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniikka, Anna 2006. 7.2.2 Koodaus. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 19.2.2014. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2.html

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta § 96 2013. Kiteen nuorisovaltuuston aloite nuorisotilan saamiseksi Kiteen keskusta-alueelle. Viitattu 6.2.2014.
<http://webdynasty.pohjoiskarjala.net/Dynasty/Kitee/kokous/201310145-3.PDF>

LIITTEET

LIITE 1. Kyselylomake

Nuorten vapaa-ajanviettomahdollisuuksien kehittäminen Kiteellä

Olen yhteisöpedagogiopiskelija Humanistisesta ammattikorkeakoulusta Joensuuista ja teen opinnäytetyöni Kiteen kaupungille. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tehdä kehittämissuunnitelma tilaajalle. Kyselyllä haluan selvittää alueen yläkoululaisten tyytyväisyyttä vapaa-aikapalveluihin sekä kuulla kehittämissuunnitelmia.

Kyselyn vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja anonyymisti. Vastauksia tullaan hyödyntämään toiminnan kehittämisessä sekä opinnäytetyön raportoinnissa. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan verkossa.

Sanna Neuvonen

1. Sukupuoli *

Poika
Tyttö

2. Koulu *

Arppe
Kesälahti

3. Luokka *

7
8
9

4. Koulumatkan pituus (km) *

5. Mitä liikuntapaikkoja käytät vapaa-ajalla? (voit valita useamman) *

Liikuntasalit
Kuntosalit
Uimahalli
Pururadat
Hiihtoladut
Uimarannat
Pesäpallokenttä (Rantakenttä)
Jäähalli
Luistelukaukalot
Jalkapallokentät (Kitee)
AIMO-monitoimikeskus
Hyppyrimäet
Sisäampumarata (Hutsin koulu)
Hutsin alue (kentät ja skeittirampit)
Horkkanotkon alue (Kesälahti)
Tenniskentät (Kitee)

Tenniskentät (Kesälahti)
 AIMO-moottoriurheilualue (Tolosenmäki)
 Kesälahden koulun piha (skeittirampit ja koripallotelineet)
 En mitään
 Joku muu, mikä?

6. Käytkö nuorisotalolla? *

Kyllä, Romolassa
 Kyllä, Kesälahdella
 En

7. Onko Kiteen keskusta-alueella tarvetta uudelle nuorisotalolle? *

Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

8. Millainen olisi hyvä nuorisotila ja missä sen tulisi sijaita? *

9. Millaisia tapahtumia haluaisit nuorille? *

Keikat
 Discot
 Retket, millaiset?
 Leffaillat
 Liikuntatapahtumat, millaiset?
 En mitään
 Joku muu, mikä?

10. Miten usein käytät seuraavia kulttuuripalveluita? *

	En koskaan	Harvoin	Joskus	Usein
Konsertit				
Teatteriesitykset				
Taidenäyttelyt				
Elokuvat				
Musiikkiopisto				
Kuvataidekoulu				

11. Mitä kulttuuripalveluita haluaisit Kiteelle? *

12. Onko sinulla joitain esteitä harrastamiselle? *

Ei ole esteitä
 Kyyti-ongelmat
 Harrastaminen maksaa liikaa
 Haluttua harrastusta ei tarjota paikkakunnalla
 En ole löytänyt sopivaa harrastusta
 Joku muu, mikä?

13. Haluaisitko lisää harrastusmahdollisuuksia Kiteelle/Kesälahdelle? Mitä? *

14. Mistä haet/saat tietoa alueen harrastusmahdollisuuksista? *

Kaverit

Facebook

Koulun seinä/ilmoitustaulu

Lehdet (Koti-Karjala, Puruvesi)

Nuorisotyöntekijät, seurakunnan työntekijät, opettajat yms.

Nettisivut (kaupunki)

En saa/löydä tarpeeksi tietoa

Joku muu, mikä?

15. Millaista nuorten yhteistoimintaa haluaisit kiteeläisten ja kesälahtelaisten välille? *

Yhteiset tapahtumat, millaiset?

Yhteiset retket, millaiset?

Yhteinen liikuntakerho, millainen?

En mitään

Joku muu, mikä?

16. Oletko hyödyntänyt toisen kunnan (Kitee-Kesälahti) alueella olevia harrastusmahdollisuuksia kuntaliitoksen jälkeen? Miten? *

17. Vapaa sana

LIITE 2. Tutkimuslupa.

Hei!

Tutkimuslupa

Olen viimeisen vuoden yhteisöpedagogiopiskelija Humanistisesta ammattikorkeakoulusta Joensuusta ja teen opinnäytetyöni Kiteen kaupungille. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tehdä kehittämissuunnitelma tilaajalle. Kehittämissuunnitelman pohjana tulee olemaan yläkoululaisille toteutettava kysely. Kyselyllä haluan selvittää alueen yläkoululaisten tyytyväisyyttä vapaa-aikapalveluihin sekä kuulla kehittämisehdotuksia nuorilta itseltään.

Kyselyn vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja anonyymisti. Kyselyyn ei tarvitse kirjoittaa omaa nimeä, joten tutkimusaineistossa yksittäisen vastaajan henkilöllisyys ei paljastu missään vaiheessa. Myöskään oppilaiden yhteystietoja ei tulla kysymään missään vaiheessa. Vastauksia tullaan hyödyntämään toiminnan kehittämisessä sekä opinnäytetyön raportoinnissa. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan verkossa Theseus-julkaisuarkistossa, minne kootaan kaikki ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt.

Jos teillä on tarkempaa kysyttävää kyselyn toteuttamisesta, voitte olla yhteydessä minuun.

Terveisin
Sanna Neuvonen
sanna.neuvonen@humak.edu

Oppilaan nimi ja luokka: _____

___ Oppilas saa osallistua tutkimukseen

___ Oppilas ei saa osallistua tutkimukseen

Huoltajan allekirjoitus: _____

LIITE 3. Yksinkertaistettu kehittämissuunnitelma.

Kehittämissuunnitelma Kiteen kaupungin vapaa-aikatoimelle

Nuorisotilat

Ehdotetaan, että uuden nuorisotilan (Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta § 96 2013) suunnittelussa otetaan huomioon nuorten mielipide. Tätä varten perustetaan oma nuorten työryhmä, jolla on mahdollisuus antaa ideoita ja vaikuttaa nuorisotilan suunnitteluun sekä sisustukseen että toimintojen osalta. Jos resurssit eivät mahdollista oman työryhmän perustamista, ehdotetaan, että nuorisovaltuustolla yhdessä nuoriso-ohjaajan kanssa on mahdollisuus vaikuttaa uuden nuorisotilan suunnitteluun ja muut nuoret voivat kertoa heille omia toiveitaan. Lisäksi kyselyn vastaukset otetaan huomioon uutta nuorisotilaa suunniteltaessa.

Mikäli uusi nuorisotila Kiteen keskusta-alueelle saadaan toimintaan, ehdotetaan, että kaupungin nuoriso-ohjaaja tekee yhteistyötä Kiteen seurakunnan edustajien kanssa aukioloaikoja mietittäessä. Mikäli uutta tilaa ei ole mahdollista pitää auki joka päivä, molempien tilojen (uusi nuorisotila ja Romolan nuorisokahvila) aukioloajat voitaisiin suunnitella niin, että ne olisivat auki eri päivinä. Näin mahdollistetaan se, että nuorille olisi joku paikka vapaa-ajanviettoon mahdollisimman monena päivänä. Selvitetään myös mahdollisuus viikonlopun aukioloon. Tämä voisi olla esimerkiksi kerran tai kahdesti kuussa tapahtuva toiminto, mikäli resurssit eivät riitä enempään.

Ehdotetaan, että koulutetaan myös vapaaehtoisia aikuisia toimimaan nuorisotiloilla valvojina, mikäli nuorisotoimen omat resurssit eivät riitä tilojen valvomiin. Tässä voitaisiin tehdä yhteistyötä seurakunnan sekä paikallisten järjestöjen kanssa, jotta löydettäisiin toimijoita. Kartoitetaan lisäksi paikallisten järjestöjen halukkuutta järjestää nuorille suunnattua toimintaa kaupungin omistamissa tiloissa. Näin saadaan tilat hyötykäyttöön mahdollisimman hyvin suljettuna pitämisen sijaan.

Kesälahden nuorisotalon osalta selvitetään talon nykyinen kunto ja se, onko siellä kunnostamisen tarvetta. Kuten Kiteellä, myös Kesälahdella kartoitetaan paikallisten toimijoiden halukkuutta käyttää nuorisotaloa silloin, kun siellä ei ole avointen ovien toimintaa. Selvitetään mahdollisuus myös viikonlopun aukioloon, mahdollisesti eri viikonloppuina kuin Kiteellä.

Tapahtumat

Ehdotetaan, että tapahtumia järjestetään myös jatkossa, koska edelliset tapahtumat ovat saaneet hyvin osallistujia. Mikäli tapahtumat ovat Kiteen keskustassa, ehdotetaan, että järjestetään yhteiskyyditys ilmaiseksi tai pientä omavastuuta vastaan Kesälahdella asuville. Huomioidaan yhteiskyydeissä myös syrjäkylillä asuvat nuoret. Tapahtumia tulisi järjestää mahdollisuuksien mukaan myös Kesälahdella sekä syrjäkylillä, eikä tehdä kaikkea vain Kiteen keskustassa. Lisäksi tapahtumien järjestämisessä tulisi huomioida monipuolisuus, jotta mahdollisimman monelle löytyisi mieluisaa tekemistä. Otetaan nuorten ehdotukset huomioon uusia tapahtumia järjestettäessä.

Hyödynnetään tapahtumissa paikallisuutta sekä paikallista osaamista. Tarjotaan esimerkiksi keikkamahdollisuuksia paikallisille bändeille sekä artisteille. Jos saadaan tunnetumpia artisteja tai bändejä esiintymään, annetaan paikallisille muusikoille mahdollisuus toimia lämmittelijöinä. Retkien ei tarvitse suuntautua aina paikkakunnan ulkopuolelle, vaan Kiteeltä ja Kesälahdeltakin löytyy varmasti mielenkiintoisia kohteita. Hyödynnetään myös luontoa ja maaseutua.

Paikallisten tapahtumien lisäksi voidaan miettiä retkiä kauemmaksi. Jos osallistujamäärät jäävät pieniksi eikä esimerkiksi retkien järjestäminen kauemmaksi ole taloudellisesti kannattavaa, tehdään yhteistyötä lähikuntien kanssa. Esimerkiksi Keski-Karjalan kuntien nuorisotoimet voisivat tehdä enemmän yhteistyötä retkien suunnittelussa ja järjestämisessä resurssien mukaan.

Jatketaan yhteistyötä naapurikuntien kanssa. Tällä hetkellä meneillään olevaa Keski-Karjalan nuorten mediakasvatushanketta (Oikarinen 2014) kannattaa hyödyntää esimerkiksi paikallisissa tapahtumissa. Markkinoidaan hanketta ja

yritetään mahdollisuuksien mukaan saada nuoria mukaan erilaisiin tapahtumiin, jotta nuoret pääsevät toimimaan oikeassa ympäristössä.

Kulttuuripalvelut

Ehdotetaan, että nuorille markkinoidaan kulttuuripalveluita enemmän, sillä tällä hetkellä nuoret eivät ole kovinkaan aktiivisia kulttuuripalveluiden käyttäjiä elokuvissa käymistä lukuunottamatta. Kulttuuritapahtumia järjestettäessä otetaan huomioon nuoret kohderyhmänä. Pyritään järjestämään nuorille suunnattuja kursseja esimerkiksi valokuvauksesta ja käsitöistä. Näitä kursseja voitaisiin järjestää myös koulujen loma-aikoina. Mahdollisuuksien mukaan tätä voisi toteuttaa myös leiritoimintana.

Kulttuuritoimessa voitaisiin kehittää uusia välineitä, jotta saadaan nuoret aktiivisemmiksi kulttuuripalveluiden käyttäjiksi. Yksi vaihtoehto voisi olla kulttuuripassi. Tämän passin idea on jakaa se esimerkiksi kaikille yläkoululaisille, ja sitä käyttämällä on mahdollisuus päästä ilmaiseksi tai edullisempaan hintaan alueen museoihin ja kulttuuritapahtumiin, kuten konsertteihin ja kesäteattereihin. Kulttuuripassiin oikeutetut henkilöt voisivat myös saada alennusta esimerkiksi sellaisista kansalaisopiston kursseista, jotka liittyvät kulttuuriin.

Tehdään yhteistyötä alueen kulttuurijärjestöjen kanssa. Voitaisiin järjestetää järjestöjen ja kulttuuritoimen kesken keskustelutilaisuus, jossa tuodaan esille nuorten toiveet uusista kulttuuripalveluista. Markkinoidaan järjestöille paremmin mahdollisuutta avustuksiin ja kumppanisopimuksiin. Avustukset ja sopimukset voisivat mahdollistaa uuden toiminnan kehittämisen nuorille.

Harrastusmahdollisuudet ja harrastamisen esteet

Kiteen kaupungilla oli syksyllä liikuntakerho, joka toteutettiin yhteistyössä eri seurojen kanssa. Ehdotetaan, että liikuntakerhoa jatketaan myös tulevaisuudessa. Kysytään mukana olleiden seurojen halukkuutta jatkoon sekä pyritään löytämään myös uusia seuroja yhteistyöhön. Markkinoidaan liikuntakerhoa

myös Kesälahdella tai mahdollisuuksien mukaan pyritään viemään liikuntakerho samanlaisella konseptilla myös Kesälahden puolelle.

Pyritään järjestämään erilaisia lajikokeiluiltoja tai yksi isompi lajikokeilutapahtuma, joka toteutetaan yhdessä paikallisten seurojen ja järjestöjen kanssa. Näin alueen toimijat saavat markkinoitua toimintaansa sekä mahdollisesti onnistuvat hankkimaan uusia jäseniä. Illat tai tapahtuma voivat myös auttaa niitä nuoria, jotka eivät ole vielä löytäneet omaa harrastustaan. Tällöin pääsee kokeilemaan erilaisia lajeja ilman sitoutumista niihin. Jos isomman tapahtuman järjestäminen yksinään ei onnistu, niin esimerkiksi joidenkin isompien messujen yhteyteen voitaisiin miettiä omaa isompaa kokonaisuutta harrastamiselle tai teemana voisi olla vapaa-aika.

Ehdotetaan, että pyritään tekemään jatkossakin yhteistyötä paikallisten liikuntaseurojen kanssa. Kohdeavustuksia myönnetään ja kumppanisopimuksia tehdään jatkossakin, mutta niitä markkinoidaan vielä enemmän. Järjestetään myös alueen liikuntaseuroille yhteinen kumppanuusilta, jossa vapaa-aikatoimen edustajat kertovat kyselyssä esiin nousseita nuorten toiveita uusista liikunnan harrastamisen mahdollisuuksista. Saman tilaisuuden voi hyödyntää kertomalla myös mahdollisuuksista kohdeavustuksiin ja kumppanisopimuksiin.

Kehitetään olemassa olevia harrastusmahdollisuuksia sekä pidetään huolta nykyisistä harrastuspaikoista. Kartoitetaan nykyisten liikuntapaikkojen kunto ja selvitetään, mitä tulisi kunnostaa. Lisäksi selvitetään, olisiko uusille liikuntapaikoille tarvetta. Olisiko esimerkiksi mahdollisuutta rajata jotain metsäaluetta airsoft/paintball-käyttöön tai pystyisikö jonnekin rakentamaan lähiliikuntapaikkoja, joissa olisi mahdollisuus esimerkiksi koripallon ja jalkapallon pelaamiseen.

Selvitetään Arppen koulun oppilaiden mahdollisuus kuntosalin käyttöön vapaaajalla ja se, mitä toimenpiteitä tämä vaatisi. Yhden vastauksen perusteella salia on aiemmin saanut käyttää, mutta nykyisin käyttö kouluajan ulkopuolella ei ole mahdollista. Mistä muutos on johtunut ja onko sille olemassa jotain perustelua? Jos käyttömahdollisuus onnistuu, mietitään miten käyttöä valvotaan ja tarvitaanko paikalle aikuisia valvojia.

Joitakin lajeja on ollut mahdollisuus harrastaa paikkakunnalla aiemmin, mutta osa toiminnasta on hiipunut vetäjien puuttuttua. Tähän ehdotetaan ohjaajakoulutuksen lisäämistä toisen asteen koulutuksen vapaasti valittaviin kursseihin tai opintoihin. Ollaan tarvittaessa yhteydessä alueen isompiin liikuntajärjestöihin, kuten Pohjois-Karjalan Liikunta ry:hyn, josta voidaan tarvittaessa pyytää apua koulutuksien järjestämiseen.

Esille nousi myös toive harrastusten sijoittumisesta heti koulun jälkeen tapahtuvaksi, jotta kyyditys harrastukseen ei muodostuisi ongelmaksi. Selvitetään oppilaiden mahdollisuus maksuttomaan kuljetukseen myös pois harrastuksesta, mikäli julkisen liikenteen käyttö on mahdollista myös kouluajan jälkeen. Tämä maksuttomuus koskisi esimerkiksi kaupungin tai koulun järjestämää kerhotoimintaa. Viedään harrastuksia myös syrjäkylille, niin myös ne, kenellä ei ole mahdollisuuksia harrastaa kyyti ongelmien takia, pääsevät osallistumaan. Tässä kuitenkin tulee ensin kartoittaa halukkuus ja tarve syrjäkylä harrastustoiminnalle.

Tiedottaminen

Ehdotetaan, että kerätään alueen harrastusmahdollisuudet yhteen paikkaan, josta ne on helppo löytää. Harrastusmahdollisuuksista voisi tehdä oppaan, joka löytyisi kaupungin nettisivuilta. Siitä voitaisiin tehdä myös paperinen versio, joka jaettaisiin koulussa oppilaille. Jos vapaa-aikatoimen työntekijöiden resurssit eivät riitä oppaan työstämiseen, voisi tätä markkinoida esimerkiksi ammattikorkeakouluihin projektin tai opinnäytetyön aiheeksi. Tarvittaessa opas voitaisiin kääntää myös venäjäksi, jotta saavutettaisiin paremmin maahanmuuttajataustaisista nuoria.

Jatketaan myös nykyisten tiedotuskanavien käyttöä, sillä ne ovat tavoittaneet nuoria melko hyvin. Varsinkin nykyaikana suurin osa nuorista on Facebookissa, joten sen käyttöä kannattaa jatkaa. Uusina tiedottamisen väylinä voisi miettiä muita sosiaalisen median palveluiden, kuten Twitterin tai Instagramin käyttöä. Näiden kautta voitaisiin mahdollisesti tavoittaa niitä nuoria, jotka eivät käytä Facebookia. Sosiaalisen median rinnalla kannattaa jatkaa tiedottamista myös pe-

rinteisin keinoin koulun seinällä/ilmoitustaululla sekä paikallislehdissä, sillä ne tavoittavat myös jonkin verran nuoria.

Hyödynnetään tiedottamisessa paremmin koulunuorisotyöntekijöitä. Koulunuorisotyötä tehdään Kiteellä nykyisin molemmissa yläkouluissa sekä lukiossa, joten tätä kautta on mahdollisuus tavoittaa suurin osa nuorista. Tämä mahdollistaa tiedottamisen laajalle kohdejoukolle. Tiedotetaan mahdollisuuksien mukaan yläkoulujen ja lukion lisäksi myös ammattiopistossa. Hyödynnetään tiedottamisessa myös Keski-Karjalan nuorten mediakasvatushanketta. Hankkeessa mukana olijat voivat tiedottaa esimerkiksi tapahtumista muun muassa radiossa, lehdissä ja sosiaalisessa mediassa.

Yhteistoiminta

Tapahtumia järjestettäessä huomioidaan sekä Kesälahdella että Kiteellä asuvat nuoret esimerkiksi tiedotuksessa eli kohdennetaan markkinointi kaikille. Isompiin, toisessa kuntakeskuksessa järjestettäviin tapahtumiin pyritään järjestämään yhteiskuljetus edullisesti. Jos uusi nuorisotalo saadaan toimintaan, voidaan järjestää yhteisiä nuorten iltoja. Mikäli tilat sallivat, voisi yhteisiä iltoja järjestää myös Kesälahdella. Voitaisiin kehittää myös joitain tapahtumia koulujen välille. Näin oppilaat pääsisivät tutustumaan toisiinsa, ja jatkossa toisten kanssa toimiminen myös vapaa-ajalla olisi mahdollisesti helpompaa.